

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / juli - augustus 2021

*In de voetsporen van Paulus
In het wiel van Petrus
In de slipstream van de Geest*

EEUWFEST
BIJ NORBERTIJNEN

VLUCHTELINGEN
ALS BUREN

SURVIVAL
IN BRAZILIË

VAKANTIE IN
HET 'RIJK DER VRIJHEID'

Relevant - Nummer 04
TWEEMAANDELIJKS
juli - augustus 2021

Afgiftekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402

www.relevant-bisdomantwerpen.be

> **Op de cover:** De norbertijngemeenschap van Postel verwelkomt je met open armen. De abdij is een van de vele haltes op één van de Kunstkringen die je deze zomer in het kielzog van Paulus, Petrus en de Geest door ons bisdom leiden. Samen met de abdij van Tongerlo, een andere tussenstop, en die van Averbode vieren de witheren van Postel trouwens het eeuwfeest van hun orde.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Op stap met Paulus, Petrus en de Geest	4
Wonderen in <i>Handelingen</i> : Visioenen	12
Vluchtelingen als burens	14
Survival in Brazilië	16
Estafette: Chris Smits	18
In de kijker:	
Pastorale Eenheid HH. Jacobus&Antonius	19
Eeuwfeest bij norbertijnen	20
De kiosk	21
Lerenslang	22
Doorkijk:	
Op vakantie in het 'rijk der vrijheid'	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijk uitgever is Nathalie Milio,
Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofdredactie: Ilse Van Halst
Redactieraad: Jan Caljon, Steven De Schampelaere, Ella Deweerdt,
David Godecharle, Ann Huber, Nathalie Milio, Marc Philips,
Saskia van den Kieboom, Lea Verstricht, Bart Willemsen

Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen,
03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be,
www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92,
2050 Antwerpen, 03 210 08 37 of 03 202 84 30,
abonnementen.relevant@kerknet.be.

Een jaarabonnement kost 20 euro. Jongeren betalen 10 euro.
Abonnees in het buitenland betalen 40 euro.

Een steunabonnement kost 50 euro.

Voor een los nummer betaal je 5 euro.

Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB
van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding
van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

SIMPELWEG

Vakantie staat vooral voor rust, ontspannen, vertragen. Vertraging bereik je door traag onderweg te zijn. Als je lang genoeg aan een traag tempo onderweg bent, verinnerlijk je die traagheid als het ware en vertraagt alles. Dan denk je niet meer terug aan je vertrekpunt en de taken die je nog niet afwerkte, noch aan de bestemming die je hoopt te bereiken om nieuwe horizons te verkennen. Nee, dan ben je alleen nog onderweg, daar waar je bent, hic et nunc, bij jezelf.

In de ratrace van het leven kan het zo'n deugd doen om af en toe te vertragen en te reflecteren over je leven, waar je vandaan komt, waar je heen wil, wat je drijft, wat belangrijk is en wat ballast is.

In een XL-editie van ons zomerdossier presenteren we drie Kunstkringen, een project van de werkgroep 'Handelingen'. Vier routes – een wandeltocht, een fietstocht en twee autoparcours – nodigen ons uit om te ontspannen, te genieten van een portie cultuur en wat frisse lucht, te verpozen, een praatje aan te knopen met een onbekende, kortom om op ontdekkingsstocht te gaan in onze eigen omgeving en zo ook in onszelf. Verbonden met Paulus, Petrus en de Geest die ons voorafgingen, maar met onze eigen zorgen en dromen.

Onderweg vieren we mee met de norbertijnen die negenhonderd kaarsjes uitblazen of zetten we enkele stappen op de pelgrimsroute naar Compostella in de pastorale eenheid HH. Jacobus&Antonius.

Tegelijk mogen we niet vergeten dat de vakantietijd niet voor iedereen een zorgeloze tijd is. *Relevant* zoekt tips en tricks om onze kwetsbare medeburgers aan huisvesting te helpen. En kon spreken met Filip Cromheecke en mgr. Philip Dickmans, twee Vlaamse herders die in Brazilië hun parochianen steunen waar mogelijk in de strijd tegen corona. Het vakantieland met witte stranden en wuivende palmen is een van de zwaarst getroffen landen door de pandemie.

En al hebben we hier het virus stevig teruggedrongen, toch blijven we waakzaam en voorzichtig. En houden we, om mgr. Philip Dickmans te citeren, ook in moeilijke omstandigheden de blijheid erin. Dat is simpelweg christen zijn.

Ilse Van Halst

ALS GOD IN FRANKRIJK

“Neemt een bisschop wel eens vakantie?” of “Wanneer neemt de bisschop vakantie?” Het zijn vragen die kinderen of jongeren op school mij geregeld stellen. Zij durven dat blijkbaar gemakkelijker te vragen dan volwassenen. De laatsten denken misschien dat een bisschop niet mag of durft antwoorden met: “Ja, ik neem vakantie.”

Trouwens, weinigen weten dat het *Wetboek van Kerkelijk Recht* voorziet in een jaarlijkse vakantie voor clerici: “Het komt hun (clerici) echter toe dat ze jaarlijks een behoorlijke en voldoende vakantietijd hebben, welke door het algemeen of particulier recht is vastgesteld” (CIC can. 283 §2). Elders bepaalt het *Wetboek* dat het aan een pastoor is toegestaan “elk jaar voor vakantie ten hoogste één maand, aaneengesloten of onderbroken, uit zijn parochie afwezig te zijn; in die vakantietijd zijn niet begrepen de dagen waarop een pastoor eenmaal in het jaar zich wijdt aan geestelijke inkeer” (CIC can. 533 §2). Kortom: als een bisschop evenveel recht op vakantie heeft als een pastoor, verdient ook hij een paar weken rust per jaar.

Ik kies overigens een mooie begin- en einddatum voor mijn vakantie. Meestal vertrek ik kort na de nationale feestdag van 21 juli. Eenmaal de laatste noten van het *Te Deum* in de kathedraal zijn gezongen en de organist de laatste registers van het orgel heeft dichtgeduwd, mag de vakantie voor mij beginnen. Een jaar lang Antwerpen, Vlaanderen of België: het is mij even genoeg geweest! Niet dat ons land te klein is, maar groter mag ook wel eens. Frankrijk bijvoorbeeld. Trouwens, mijn familienaam blijkt van daar te komen (lang geleden). Wie weet, misschien van Bonny-sur-Loire ...

Voor mij geen stadsbezoeken, maar de open natuur. Wandelen of fietsen, met een boek onder een boom. Buiten genieten van de vroege morgen of de late avond. Tot de mussen plaatsmaken voor de zwaluwen, de zwaluwen voor de vleermuizen, en de vleermuizen voor de sterren. Langzaam de batterij weer laten opladen. Wanneer keer ik uit vakantie terug? Kort voor het hoogfeest van Maria-Tenhemelopneming, patroonsfeest van Antwerpen, van het bisdom en van de stad.

› *De politieke fracties in het Vlaams Parlement en de vertegenwoordigers van de erkende erediensten en levensbeschouwingen in ons land ondertekenden op 17 mei, de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie, een gezamenlijke verklaring tegen intimidatie, geweld en discriminatie op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Die stelt dat elke mens gelijkwaardig is en dat discriminatie op basis van seksuele geaardheid en genderidentiteit niet getolereerd wordt. Mgr. Bonny ondertekende de verklaring namens de katholieke Kerk.*

Als dat geen mooie dag is om het nieuwe werkjaar aan te vatten! En om het toe te vertrouwen aan de voorspraak van Maria, onze hemelse Moeder. Ik vraag de ‘Lieve-Vrouwe van ons Land’ om het weer een jaar in Vlaanderen waar te maken, samen met collega’s en medewerkers. Vertrekken op de tonen van de *Brabançonne* en terugkeren op de tonen van het *Magnificat*: geen reisgids die eraan denkt.

En wat met de Kerk ondertussen? Op vakantie neem ik een rustige duik in het ‘volk van God’. Het edele volk van de gedoopten. Zonder herkenbare bisschoppelijke tekens, op een versleten kerkstoel, tussen Fransen en vakantiegangers. Terwijl de pastoor van Ars, Theresia van Lisieux en Bernadette Soubirous mij ingetogen aankijken vanuit een zijkapel. Zomaar in een kleine parochiekerk, tijdens de week of op zondag, waar een gemeenschap samenkomt. Met welke priester? Je kan ervan uitgaan: met ofwel een oude blanke Franse priester ofwel een jonge zwarte Afrikaanse priester. De combinatie is duidelijk: blank en oud, jong en gekleurd. Gaat Vlaanderen dan toch Frankrijk achterna? En na de eucharistie *un café* of *un apéro* op het dorpsplein. Met een muzikant op de achtergrond. Het lijkt wel alsof heel de Kerk even op vakantie is. Wie weet: alsof God zelf even op vakantie is. Als God in Frankrijk. Ik kan Hem geen ongelijk geven. En zie er zelf naar uit!

+ Johan Bonny

› *Vijfhonderd jaar oud is ze, onze kathedraal, en toch helemaal bij de tijd! Langs buiten worden nog enkele rimpels gladgestreken maar binnenin straalt ze als nooit tevoren. Letterlijk en figuurlijk. Midden juni werden de werken voor de herbelichting van het interieur afgerond. “Om de brandveiligheid te maximaliseren en de verlichting energiezuiniger en homogener te maken, wordt ledverlichting voorzien in het schip, de zijbeuken, de transepten, het hoogkoor en het triforium”, licht gedeputeerde Luk Lemmens toe. De verlichtingskabels liggen nu in sleuven in de vloer. Er werden ook vloerdozen met data-aansluitingen en stopcontacten aangelegd, die kunnen gebruikt worden bij grote concerten of waarop extra schermen kunnen aangesloten worden. “Dankzij de nieuwe belichtingstechnieken kun je de ruimte nog veel mooier laten spreken, zonder haar geweld aan te doen”, geniet mgr. Johan Bonny.*

› De zomer nodigt uit om op ontdekking te gaan en van nieuwe dingen te proeven.
Wie weet, smaakt het naar meer ...

© Ilse Van Halst

OP STAP MET PAULUS, PETRUS EN DE GEEST

TREED IN DE VOETSPOREN VAN PAULUS, NESTEL JE IN HET WIEL VAN PETRUS OF ZOEF MEE IN DE SLIPSTREAM VAN DE GEEST DOOR ONZE BISDOM. DE ZOMER NODIGT ONS UIT OM OP ONTDEKKINGSTOCHT TE GAAN LANGS 'KUNSTKRINGEN' IN ONZE OMGEVING. EN ZO IN ONSZELF.

REIZEN ZIT ONS IN HET BLOED

Wie is er onderweg in 'Handelingen'? 'Van de weg' (tès odou) reikte mgr. Bonny ons aan als het twaalfde sleutelwoord in 'Handelingen van de Apostelen'. Christenen worden 'aanhangers van de Weg' genoemd. Ze volgen Jezus Christus, die zich in het Johannesevangelie 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven' (Joh 14, 6) noemde. Ze trekken van stad tot stad om de Blijde Boodschap van deze Jezus Christus naar de mensen te brengen. Op weg zijn hoort bij ons geloof. Ook vandaag de dag. De Werkgroep Handelingen werkte daarom drie zomerse ontdekkingstochten of 'kunstkringen' uit in ons bisdom.

Myriam Smits

Kruisweg, processie, bedevaart, pelgrimage. Het zijn allemaal kleine of grote reizen die met ons geloof van doen hebben, ook al ervaren we ze niet altijd als een reis. Een kruisweg vertrekt bij de eerste statie. Daar houden we halt en

luisteren we naar het lijdensverhaal. Biddend gaan we van statie tot statie, tot bij de statie met de graflegging. We zijn onderweg en al wandelend overwegen we de belangrijke gebeurtenis van het lijden en sterven van onze Heer.

Pannenkoek

Zo'n wandeling langs tussenstops kennen we ook in bedevaartplaatsen. Vaak hebben plaatsen toegewijd aan Maria een rozenkranspark. Tijdens de trektocht langs de diverse kapellen in het park beluister je de evangeliepassages die de vijftien klassieke mysteries van de rozenkrans toelichten en bid je de bijhorende gebeden van het Onzevader en het Weesgegroet. Op bedevaart gaan is je dagelijkse bestaan verlaten om op weg te gaan naar een bijzondere plek en je dagelijkse beslommeringen neer te leggen bij Maria of de heilige wiens voorspraak je vraagt. Op bedevaart gaan heeft ook altijd iets weg van een uitje: na de liturgische plechtigheid volgt meestal een moment van samenzijn met koffie en gebak, pannenkoek of wafel. De bedevaartganger heeft terug kracht gevonden.

Pelgrimeren is van een andere orde: het op weg gaan, het onderweg zijn, wat en wie je op deze tocht ontmoet, het blijkt uiteindelijk belangrijker dan de plaats waar je naartoe wandelt of fietst. Het op weg zijn is reeds loutering en het aankomen bevrijding. Ons geloof nodigt ons uit om op weg te gaan, als loutering maar soms ook als getuige. Deelnemen aan een processie is daar een voorbeeld van. Trekkend door de straten van je dorp of stad breng je je geloof tot uitdrukking: al biddend of zingend, en soms ook verkleed als een personage uit een evangeliepassage of het levensverhaal van de heilige. Misschien denk je: dat is niet meer van deze tijd. En toch merk je aan de toeschouwers langs de kant van de weg dat een biddende stoet iets bijzonders is.

Reizen zit ons in het bloed. Die reizen, van kruisweg tot processie, hebben met geloof van doen. In het boek *Handelingen* wordt er een begin mee gemaakt. Jezus Christus geeft zijn leerlingen de opdracht: "Maar gij zult kracht ontvangen van de Heilige Geest die over u komt, om mijn getuigen te zijn in Jeruzalem, in geheel Judea en Samaria en tot het uiteinde der aarde" (Hnd 1, 8). In het vervolg van het boek ontmoeten we de mensen van de Weg.

Paulus' reizen

Wanneer het woord 'reizen' valt, denken we in de eerste plaats aan Paulus. *Handelingen* vertelt uitgebreid over zijn drie missiereizen en zijn trip naar Rome. De eerste missiereis begint in het dertiende hoofdstuk: "Terwijl ze eens voor de Heer de heilige dienst verrichtten en vastten, sprak de Heilige Geest: 'Zonder Mij Barnabas en Saulus af voor het werk, waartoe Ik hen heb geroepen'" (Hnd 13, 2).

De route die Paulus volgt op zijn reizen, is eenvoudig te volgen in *Handelingen*. Het zijn telkens cirkels, met uitzondering van de laatste trip. Die reis stopt in Rome, het middelpunt, waar alle wegen van het toenmalige rijk

samenkomen. Daarenboven worden de cirkels steeds groter, of anders gezegd, wordt de tocht steeds langer. Paulus bezoekt gemeenschappen die eerder door zijn verkondiging zijn ontstaan en breidt zijn tocht uit met nieuwe plaatsen. De reizen zijn niet alleen missiereizen, ze worden ook reizen ter bemoediging. Dat leren we ook uit Paulus' brieven. Tijdens het reizen heeft Paulus tijd genoeg om zijn wedervaren neer te pennen. Waar *Handelingen* vertelt hoe het Woord verspreid wordt over de toenmalige wereld, bieden de brieven een inhoudelijke reflectie en verdieping.

Reizen is geen pretje

Ten derde bezoekt Paulus tijdens zijn reizen heel wat steden langs de Middellandse Zee. Met enige regelmaat horen we dan ook dat hij scheep gaat. Mocht je nu denken dat Paulus het aardig voor elkaar heeft – hij mag steeds op reis – dan opent de volgende passage uit de *Tweede brief van Paulus aan de Korintiërs* je meteen de ogen: "Zijn ze dienaren van Christus? Het lijkt waanzin, ik nog meer! Ik heb harder gezwoegd, ik heb langer gevangen gezeten, ik had veel meer slagen te verduren en doodsgedevaren zonder tal. Vijfmaal kreeg ik van de Joden de veertig-min-één. Driemaal ben ik met stokken geslagen, eenmaal gestenigd. Driemaal heb ik schipbreuk geleden, eens een heel etmaal doorgebracht in volle zee. Altijd op reis, gevaren van rivieren en gevaren van rovers, gevaren van de kant van mijn eigen volk en van de heidenen, gevaren in steden en in de woestijn, gevaren op zee, gevaren te midden van valse broeders, met zwoegen en tobben, veel slapeloze nachten, honger en dorst, vaak zonder eten, in koude en naaktheid. En afgezien van al het overige: dag in dag uit drukt mij de zorg voor al de gemeenten." Het mag duidelijk zijn: reizen in de oudheid was geen pretje. Paulus verduurde de ongemakken om de Blijde Boodschap te verspreiden. Wie meer van deze 'apostel' wil weten, nodigen

we uit op een wandeling in de havenstad Antwerpen, de eerste van de drie kunstkringen die de Werkgroep Handelingen uittekende. We treden niet letterlijk in zijn voetspoor maar lopen hem onderweg her en der onverwacht tegen het lijf. En misschien nodigt hij ons uit – eventueel bij pot en pint – om ons te bezinnen over ons gelovig zijn vandaag.

Wie Paulus zegt, zegt Petrus. Hem verbinden we niet meteen met reizen. Toch blijkt uit *Handelingen* dat hij niet in Jeruzalem blijft: "Eens kwam Petrus op een grote rondreis ook bij de leerlingen die in Lydda woonden" (Hnd 9, 32). Petrus trekt rond in Judea en Samaria waar hij niet alleen het Evangelie verkondigt, maar ook mensen die gedoopt zijn de handen oplegt. Zo reist hij van Joppe naar Caesarea waar hij de heidense honderdman Cornelius en diens familie, bekeert. Rond de figuur van Petrus stippelden we een kunstkring op de fiets uit. Net als bij Paulus is het meer dan een culturele tocht, in een modern jasje van een geocaching. Op de stopplaatsen bieden vijf Petrus-passages stof tot nadenken.

De echte hoofdrolspeler

Petrus en Paulus worden vaak als de hoofdspelers van het boek *Handelingen* aangeduid. De echte hoofdrol in het boek is echter weggelegd voor de Heilige Geest. Hij is de kracht of de persoon die mensen in beweging brengt of ze naar plaatsen zendt die ze zelf niet zouden uitkiezen. De derde zomerse kunstkring focust op de Heilige Geest. Tijdens een autotocht met een noordelijke en een zuidelijke lus en zeven stopplaatsen, ontdek je hoe de Geest de sturende kracht is in de verbreiding van het woord Gods. Wie is onderweg in het boek *Handelingen*? Petrus, Paulus en nog zoveel anderen. We nodigen je graag uit om in de zomer met *Handelingen* en deze personen op (gelovige) weg te gaan.

Praktisch:

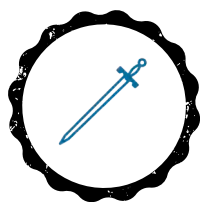
- Meer info op www.handelingen.be, klik op de tegel 'Kunstkringen', of via kunstkringen@bisdomantwerpen.be.
- In elke deelnemende kerk op de trajecten van Kunstkringen zijn fiches beschikbaar die je op weg helpen in je kunstzinnige ontdekkingsstocht, bijvoorbeeld met tips om Petrus, Paulus of de Geest op te sporen en te herkennen. Ze bevatten ook vragen ter overweging, ter bezinning of ter persoonlijke reflectie.
- Zoals Petrus en Paulus hun wedervaren neerpenden in brieven aan hun tijdgenoten, zo schrijven ze ook vandaag brieven aan ons. Op elke stopplek van de drie Kunstkringen

wacht een welkomstbrief, met een citaat en een vraag ter reflectie voor volwassenen. In een speciaal uitgewerkte versie richten beide apostelen zich tot kinderen met ludieke opdrachten.

- Een flyer wordt breed verspreid met beknopte informatie over de drie tochten van Kunstkringen en met een QR-code die je onmiddellijk naar de startpagina van Kunstkringen brengt waar je alle info kunt downloaden.
- Spaar vijf stempels op je stempelkaart en zend ze naar het bisschopshuis. Als bevestiging van en dank voor je deelname aan een van de drie **kunstkringen** krijg je van onze bisschop een oorkonde in kalligrafie van de hand van Mia Monsieurs.

IN DE VOETSPOREN VAN PAULUS

Met de wandeltocht nodigt Kunstkringen je uit om in de voetsporen van Paulus te treden tegen de achtergrond van de Antwerpse skyline. Ze biedt je de unieke kans om op ontdekkingsstocht te gaan in de vijf monumentale kerken die voor dit project uitzonderlijk allemaal hun deuren openen voor publiek, ook de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal en de Sint-Jacobskerk die al meer dan een jaar gesloten zijn wegens restauratiewerkzaamheden. En onderweg geniet je misschien wel van een onverwacht gesprek met een onbekende, die je nieuwe inzichten aanreikt en je tot denken aanzet, van een heerlijke koffie met een Antwerps handje of van het gezellig kuieren op de nieuwe boulevard langs de Schelde waar een zachte bries en krijgende meeuwen een echt vakantiegevoel opwekken.

Sint-Pauluskerk

Voor wie van een uitdaging houdt: wie herkent dit stukje textiel uit de rijke kunstcollectie van de Sint-Pauluskerk dat Sint-Paulus met zijn zwaard afbeeldt. Het is werk van een meester ... En werken van beroemde Antwerpse meesters zoals Rubens, Van Dyck en Jordaens vind je in overvloed in deze dominicanenkerk uit de zestiende eeuw. Meer dan vijftig schilderijen en tweehonderd beeldhouwwerken, prachtige barokaltaren en kerkmeubilair dat tot het mooiste ter wereld behoort, en een indrukwekkende achttiende-eeuwse calvarie met meer dan zestig levensgrote figuren. En speciaal in deze zomermaanden worden twee olieverfschetsen tentoongesteld die als model dienden voor twee van de glasramen op het hoogkoor die het leven van de heilige Paulus uitbeeldden en vorig jaar door de Phoebus Foundation werden aangekocht. (Lees meer hierover in Relevant 2020, mei-juni.)

1

© OKY

2 Sint-Carolus Borromeuskerk

De Sint-Carolus Borromeuskerk is dé Rubenskerk bij uitstek. Wist je dat je sinds kort vanuit deze kerk onder leiding van een gids kunt afdalen in de buik van de stad? De jezuïeten bouwden deze barokkerk tussen 1615 en 1621. Daartoe dienden ze een groot deel van de ruïen te overwelfen.

2

© Tanakorn Beullens

Sint-Jacobskerk

Wie barok zegt, zegt engeltjes. En daarvan vind je er vele in de Sint-Jacobskerk met het best bewaarde barokinterieur van het land. Die engeltjes vormen ook de leidraad van een themawandeling voor kinderen uitgewerkt in de Antwerp Museum App. Zo ontdekken ze met de ogen van 'engeltjes en bengeltjes' van de hand van illustrator Joris Snaet deze monumentale kerk. De Sint-Jacobskerk is niet alleen de startplaats voor pelgrims uit Antwerpen op hun tocht naar het graf van apostel Jacobus in Santiago de Compostella. Ze is ook bekend voor de grafkapel van Rubens.

3

© Joris Snaet

4

Sint-Eligiuskerk

De Sint-Eligiuskerk is geen monumentale kerk en ligt een stevig eind stappen uit het centrum of een korte rit met de tram. Ze is zeker een bezoek waard omwille van haar bijzondere glasramen, het merendeel van de hand van de Gentse glazenier Gust Ladon (1863-1942) waar hij in het atelier Bethune-Verhaegen werkte. Dat atelier lag in het begin van de twintigste eeuw aan de basis van het herstel en de revival van de glasschilderkunst in ons land.

© Marc Stinissen

5

© Bart Huysmans

Sint-Andrieskerk

De barokke preekstoel is ongetwijfeld de blikvanger van de Sint-Andrieskerk, door de augustijnen gebouwd in het begin van de zestiende eeuw in de volkse Sint-Andrieswijk, nu het hart van de Antwerpse modewijk. Het tafereel verbeeldt de roeping van de eerste twee apostelen, Andreas, patroonheilige van deze kerk, en diens broer Petrus. Artistiek gezien kan Jezus moeilijk nog dichter bij de mensen staan dan hier.

6

© Rudi Mannaerts

Museum Mayer Van den Bergh

“Fritz Mayer van den Bergh was een uitzonderlijke verzamelaar met een voorliefde voor religieuze schilder- en beeldhouwkunst uit de (late) middeleeuwen en de renaissance. Maar liefst 51 werken uit zijn collectie figureren op de lijst van het Topstukkendecreet”, vertelt Rita Van Dooren van het Museum Mayer van den Bergh. “In de collectie bevinden zich talrijke voorstellingen in verschillende materialen en technieken van Maria met Kind, tafereelen uit het leven van Christus en van heiligen. Zowel het esthetische aspect, de intellectuele waarde als het devotionele karakter van deze objecten fascineerden de verzamelaar. Zijn verzameling beeldhouwkunst, met onder meer werk van beeldhouwer Micheli uit de vijftiende eeuw, is de tweede belangrijkste van het land. Hij kocht de collectie Micheli aan in 1898 van het Parijse Louvre voor de toen riante som van 144.000 frank. De 451 loten werden in 26 kisten verpakt, door de Franse douane als ‘sans valeur artistique’ gedeclareerd en naar Antwerpen getransporteerd. Nog jaren later betreurt Gaston Migeon, curator van het Parijse museum, dat de collectie Micheli het land verliet: ‘Pourquoi tout cela ne sera-t-il jamais au Louvre? Nous sommes seuls quelques-uns à le savoir et à le déplorer. La ville d’Anvers en tirera quelque jour une grande gloire.’ Et voilà!

7

© Mark Walker

Onze-Lieve-Vrouwekathedraal

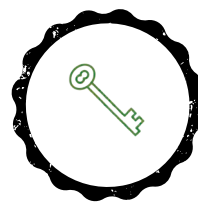
De route afsluiten in schoonheid doe je in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, een schatkamer van oude en hedendaagse kunstwerken, opgedragen aan Onze-Lieve-Vrouw, patrones van bisdom, stad en kathedraal. Sinds enkele jaren maakt het Mariabeeld uit de kathedraal op 14 augustus, de vooravond van het feest van de Tenhemelopneming van Maria, niet alleen een rondgang door de kathedraal maar trekt het ook naar buiten. Vorig jaar moest ook Maria ‘in haar kot’ blijven wegens de coronamaatregelen. Ze stond al voor hetere vuren. Ze liet het dan ook niet aan haar hart komen en maakte een virtuele rondgang. Het is nog afwachten wat dit jaar mogelijk zal zijn.

Wie van een leuke uitdaging houdt en een opmerzaam oog heeft, kan deze wandeltocht combineren met een fotozoektocht.

IN HET WIEL VAN PETRUS

Fietsen door de heide, ver van iedereen, fietsen met zijn beiden, jij en ik alleen. Het liedje van het jazzy-dansorkest The Ramblers uit de jaren 1950 roept een tijdloze zomerse vakantie sfeer op en doet het kriebelen om een tochtje te maken door onze Kempen. Het is puur genieten, van het gezelschap en de omgeving. Het is ontspannen en tegelijk werken aan je conditie. En onderweg leer je een en ander bij over de figuur van Petrus en nodigen hedendaagse brieven van de apostel je uit tot verdieping.

© Christa Damen

27 ↓
LILLE

Mocht het niet duidelijk zijn: de fietstocht begint in Lille.

© Christa Damen

Voor de fietsfanaat die dol is op de Strade Bianche: je hoeft niet per se naar Italië af te zakken, ook onze Kempen schotelen je stevige grindstroken voor.

99 →
GIERLE

© Christa Damen

78 ←
TURNHOUT

Ga niet op het uiterlijke voort. Het innerlijke telt. Een wijze raad die ook opgaat voor de Sint-Pieterskerk in Turnhout. Langs buiten lijkt ze zich niet te onderscheiden van een andere kerk. Het interieur doet je echter grote ogen trekken.

34 →
KASTERLEE

Het 'Engels kerkhof', een oase van rust in Kasterlee, is een stille herinnering aan een vreselijke periode uit onze geschiedenis en een eerbetoon aan de vele soldaten, sommigen nog tieners, die hun leven gaven voor het vaderland.

© Filip Van Damme

90 →
ZEVENDONK

Er worden vandaag niet veel kerken meer gebouwd in onze contreien. Dat maakt de parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Berg Carmel in de wijk Zevendonk nabij Turnhout zo bijzonder. Ze werd eind vorige eeuw opgetrokken op de plek van een oude kapel die de inwoners in de zeventiende eeuw bouwden toen ze er een albasten Mariabeeldje vonden naar een ontwerp van architect René Van Steenberghe uit Beerse, geen onbekende in de regio. Hij ontwierp wel achthonderd gebouwen, woonhuizen, scholen, kantoren, ziekenhuizen en ook een twintigtal kerken, die allemaal in ons bisdom liggen, weet AR-TUR, het centrum voor architectuur, stedelijkheid en landschap in de Kempen. "Hij is de meest productieve kerkenbouwer na de oorlog in Vlaanderen."

© Christa Damen

© Christa Damen

De neogotische parochiekerk Sint-Jan Baptist in Poederlee bevat een vijftiende-eeuwse toren die na restauratiewerkzaamheden in het gebouw werd geïntegreerd. Kuier eens door het aanpalende oude kerkhof met enkele merkwaardige grafzerken.

© Christa Damen

28 ↑
POEDERLEE

27
EINDE

IN DEN HEMEL

© Christa Damen

Zoals in vele dorpen vroeger ligt het café pal tegenover de kerk. Het strooien dak en de witgekalkte gevel van de achttiende eeuw zijn niet meer. Bier wordt er wel nog steeds getapt. Gezondheid!

Wat een blote borst niet kan aanrichten! De eenvoudige kapel Onze-Lieve-Vrouw in 't Zand in Lichtaart bevat een portiekaltaar over de naastenliefde, een kopie

30 ↑
LICHTAART

van werk van Antoon Van Dyck dat een vrouw afbeeldt met een ontblote borst. Een moeder die haar kind de borst geeft was in de zeventiende eeuw het symbool van naastenliefde. Was dat een brug te ver voor de landelijke gemeenschap toen? In ieder geval werd de borst bedekt en gaat het kunstwerk sindsdien door het leven als 'Lieve-Vrouw met Kind'.

© Christa Damen

© Christa Damen

De kabouter wijst kinderen de weg naar De Kabouterberg, waar ze kunnen ravotten tussen de wortels van bomen of wegdromen bij een kabouterverhaal. Hun ouders kunnen even verpozen bij een Mariakapelletje.

Hou je van een uitdaging? Ben je een crack in puzzelen? Laat je je graag verrassen. Dan kun je onderweg via geocaching op schattenjacht ...

IN DE SLIPSTREAM VAN DE GEEST

De Heilige Geest waait waar hij wil en staat nooit stil, dichtte Felix Timmermans. Net als de Geest waaiert de autotocht van Kunstkringen uit tot in de noordelijke en zuidelijke uithoeken van ons bisdom. In zijn slipstream ontdek je verborgen pareltjes en verrassende tussenstops waar het heerlijk wegdromen is en waar je geest nieuwe inspiratie op kan doen. Ook op deze tochten kunnen opmerkzame ogen zich uitleven in een fotozoektocht.

NOORDELIJKE ROUTE

LILLO

BEREN-
DRECHT

© Ilse Van Halst

De ontdekkingstocht naar de Geest start in het hoge noorden van ons bisdom, in Lillo, een tijdje geleden het walhalla van Pokémonfans. En wat heeft dat nu met de Geest te maken, denk je waarschijnlijk. Ik gebruikte Pokémon ooit als catechesemateriaal toen mijn zoon, toen een kleine uk van zes, vroeg: "Onze juf vertelde dat God eigenlijk uit drie personen bestaat, maar hoe kan dat eigenlijk, mama?" Waarop ik hem uitlegde over de Heilige Drie-eenheid: God de Vader, Jezus en de Heilige Geest, wat het enkel nog ingewikkelder maakte. Hij kon het maar niet vatten, tot ik een ingeving kreeg. "Denk eens aan je Pokémonfiguren. Die kunnen evolueren in een andere gedaante met andere eigenschappen en een andere naam. Zo komt Pikachu voort uit Pika en evolueert hij in Raichu." Theologisch is het niet helemaal juist, maar plots was dat moeilijke begrip glashelder.

© Bisdom Antwerpen

De kapel van de Hagelberg in Berendrecht is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, maar bevat ook verrassende verwijzingen naar de Geest. Die waait zelfs tot in de rozenkransstaties in het omliggende Mariapark. Opmerkelijk: elk jaar op 8 september, feest van Maria-Geboorte, trekt de Begankenis, de oudste processie van Nederland, vanuit Ossendrecht de grens over naar deze kapel.

ZUIDELIJKE ROUTE

EDEGEM

LIER

NIJLEN

© Jan Cajlon

Twaalf vlammen als vurige tongen die neerdalen over Maria en de apostelen met Pinksteren. Wie het glasraam in de basiliek Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes in Edegem aanschouwt, wordt als het ware ter plekke door de Heilige Geest vervuld.

© Jan Cajlon

Een zakdoek aan de deur van de kapel knopen. Zo gaan mensen van oudsher op bedevaart naar Kruiskensberg in Nijlen om er te bidden of genezing te vragen.

© Lea Verstricht

Witte en zwarte schapen. Ze maken allen deel uit van de kudde.

Trek je schoenen uit en stap, wandel, klim of spring over houtsnippers, kiezeltes dennenappels, boomstammen op het Blotevoetenpad en herontdek de natuur.

© Toerisme Kapellen

© Paul Hermans

Zet je gerust neer op een terrasje en smul van de heerlijke aardbeien uit Hoogstraten. Richt ondertussen je blik even omhoog

© Bisdóm Antwerpen

Bij de trappistinnen in Brecht kun je meeieren in de geest van de cisterciënzers indien de corona-maatregelen het toelaten.

Leuk voor jong, verdiepend voor oud. Zoek je weg door het franciscaans labyrint in het Mariapark in Meersel-Dreef. De route lijkt je snel naar het midden te voeren, maar buigt nu en dan plots af, waardoor je net verder lijkt gevoerd te worden. Wandelen door het labyrint is reflecteren op je levensweg.

© Bisdóm Antwerpen

© Christa Damen

© Stad Herentals

© Paul Hermans

© Frank De Ceulaer

© Jan Caljon

Blikvanger van de Sint-Waldetrudiskerk in Herentals is de toren, die in het schip lijkt weg te zakken. Maar ook de waterspuwers verdienen je aandacht. De uit steen gehouwen figuren aan de dakrand moeten het overvloedige water afvoeren.

De orde van de norbertijnen bestaat negenhonderd jaar (lees meer op blz. 20). Niet alleen daarom verdienen ze een halte op deze route. Ze hebben hun geschiedenis ook te danken aan *Handelingen*. Hun stichter Norbertus verlangde dat zijn volgelingen zouden samenleven zoals de eerste christengemeente van Jeruzalem (Hnd 4, 31-35) en verwees daarom in zijn regel naar het boek *Handelingen*.

De Heilige Geest vervult en bezielt menigeen en zet aan tot spreken en handelen als een onzichtbare scheppende kracht. Maar ook die Geest kan af en toe een opfrisbeurt gebruiken ... In de Sint-Martinuskerk van Retie straalt hij alvast als nieuw, na een grondige restauratie van de glasramen in 1997.

Tot voor de coronapandemie was het moeilijk om ons iets voor te stellen bij het quarantainekwartier bij de abdij van Postel. In het gerestaureerde pesthuisje werden besmette en ten dode opgeschreven dorpelingen afgezonderd, om de verspreiding van de ziekte tegen te gaan. Of hoe een gebouw uit de zeventiende eeuw plots weer 'relevant' wordt.

VISIOENEN

WONDEREN EN TEKENEN IN *HANDELINGEN*

In 'Handelingen' komen we geregeld de omschrijving 'wonderen en tekenen' tegen. Het is een tweespan dat tot de verbeelding spreekt. Het wijst erop dat de getuigen de verbazingwekkende fenomenen die ze meemaakten, beschouwden als tekenen die verwijzen naar God. Het is geenszins onze bedoeling te trachten te verklaren hoe die wonderbaarlijke verschijnselen uit 'Handelingen' dan wel konden plaatsvinden. We beperken ons tot de vraag welke rol de wonderen spelen in het verhaal van 'Handelingen' en hoe die het leven beïnvloeden van wie er getuigen van zijn. Opmerkelijk zijn de vele visioenen, verschijningen of openbaringen die mensen overkomen om hun de weg te wijzen.

Hendrik Hoet

Het boek *Handelingen* opent onmiddellijk met een verschijning van de Verrezen Jezus aan de apostelen. Daarover hebben we het al in de eerste aflevering gehad. Het tweede visioen is dat van Stefanus, een van de zeven, de eerste martelaar of 'bloedgetuige'. Zijn naam betekent 'kroon'. Hij wordt een 'kroongetuige' van Jezus door zijn antwoord op de beschuldigingen die tegen hem worden ingebracht. Daarin vertelt Stefanus van de "tekenen en wonderen" (7, 36) die God voor zijn volk deed. Zijn lezing van de heilsgeschiedenis van Israël draait uit op een aanklacht tegen zijn aanklagers, die in woede ontsteken. Maar "vol van Heilige Geest" zegt Stefanus dat hij Gods heerlijkheid ziet "en Jezus staande aan Gods rechterhand". Daarop stormen zijn toehoorders op hem af en sleuren hem uit de stad om hem te stenigen. In zijn visioen kreeg Stefanus de bevestiging te zien van zijn interpretatie van de geschiedenis die uitloopt op de kruisiging van Jezus.

Op de weg naar Damascus

Saulus, die zich later Paulus laat noemen, was getuige van de moord op Stefanus. De brieven die op Paulus' naam zijn overgeleverd, vermelden enkele keren dat hij door God (Romeinen 1,1) of de verrezen Jezus (1 Korintiërs 9, 1) is geroepen en dat Jezus zich aan hem heeft

geopenbaard (Galaten 1, 16). Maar nergens wordt beschreven wat hem overkomen is op de weg naar Damascus, zoals dat wel tot driemaal toe het geval is *Handelingen* (9, 3-19; 22, 6-21; 26,12-18): de eerste keer in de derde persoon, de twee volgende keren geeft de schrijver het woord aan Paulus zelf.

Voor ons, moderne lezers, zijn deze drie verhalen verwarrend, omdat ze onderling tegenstrijdige details bevatten. In hoofdstuk 9 omstraalt een licht Paulus – toen nog Saulus genoemd. Hij valt op de grond en hoort een stem, waarmee hij in gesprek gaat. Zijn reisgenoten horen de stem ook, maar zien niemand. Net zo min als Paulus trouwens, want hij is verblind en moet aan de hand geleid worden tot in het huis van Juda in de Rechte Straat. Daar komt Ananias hem de handen opleggen zodat hij weer kan zien. Daarop laat Paulus zich prompt dopen. Uitgebreid wordt verteld hoe ook Ananias een visioen kreeg, waarin hij de opdracht kreeg om Paulus op te zoeken.

Wanneer Paulus op de trappen van de kazernes zelf zijn verhaal doet aan het volk (hoofdstuk 22), zien zijn medereizigers wel het licht, maar horen ze de stem niet die tot Paulus spreekt. En tegen Agrippa (hoofdstuk 26) zegt Paulus

alleen dat zijn medereizigers samen met hem op de grond vielen. Er is geen sprake meer van blindheid noch van Ananias.

Genezen om anderen te genezen

In de drie gevallen is de zending die Paulus te horen krijgt op verschillende manieren weergegeven. De eerste keer verneemt de lezer via Ananias dat Paulus een werktuig is om Gods naam uit te dragen onder volkeren en koningen en onder de kinderen van Israël en dat hij daarvoor veel zal moeten lijden (9, 15-16). Ananias voegt eraan toe dat hij gezonden is opdat Paulus opnieuw zou zien en vervuld worden van de Heilige Geest (9, 17). Wanneer Paulus later zelf aan het volk zijn ervaring vertelt, getuigt hij dat Ananias hem in Damascus zei: "Je zult bij alle mensen moeten getuigen van wat je gezien en gehoord hebt" (22, 15), maar hij vertelt erbij dat hij pas bij zijn terugkeer in de tempel in Jeruzalem van de Heer verneemt: "Ik zal je zenden naar volkeren ver weg" (22, 17-21). Aan Agrippa rept Paulus niet over een tussenkomst van Ananias. De Heer zelf heeft hem nog onderweg naar Damascus gezegd dat Hij hem uitstuurt naar de volkeren "om hun de ogen te openen opdat zij zich

wenden van de duisternis naar het licht". In deze derde versie wordt hij die zelf van zijn blindheid genezen werd, gezonden om anderen de ogen te openen.

Visioenen wijzen de weg

Paulus kreeg nog andere visioenen. Als de Geest hem een paar keer verhinderd heeft om zijn reisplannen te verwezenlijken (16, 6.7) –de tekst vermeldt niet hoe –, komt hij in Troas terecht. Daar krijgt hij 's nachts een visioen: “een Macedoniër roept hem te hulp”. Uitgerekend Macedonië: het land van Alexander de Grote door wie de Griekse cultuur een doodsb bedreiging werd voor Gods volk! Het visioen roept Paulus op om over te steken naar de vijand.

In Korinte richt de Heer zich opnieuw 's nachts in een visioen tot Paulus: “Vrees niet, maar spreek en zwijg niet, want Ik ben met jou en niemand zal ... je kwaad doen, want er is voor mij veel volk in deze stad” (18, 9). En een derde keer in een nachtelijk visioen, ditmaal in de gevangenis in Jeruzalem, zegt de Heer tot Paulus: “Hou moed! Want zoals je getuigd hebt over mij in Jeruzalem, zo moet jij ook in Rome getuigen” (23, 11). Vanaf zijn roeping op weg naar Damascus, wordt Paulus mee door visioenen geleid op zijn weg als getuige van Jezus en zijn Evangelie.

Tot slot getuigt Paulus zelf nog van een visioen tijdens de zeereis naar Rome die op een schipbreuk uitloopt. Op het ogenblik dat het ernaar uitziet dat er geen redding meer zou zijn voor het schip met alle opvarenden, roept Paulus op om moed te houden, “want er zal geen enkel verlies van leven zijn bij jullie, behalve dan dat van het schip”. Hij had immers – weer 's nachts – bezoek gekregen

van een engel vanwege de God die hij vereert, met de boodschap: “Vrees niet, Paulus, voor de keizer moet je verschijnen, en zie, God heeft je begenadigd met allen die met jou meevaren” (27, 22-24). Merk op dat het bij al deze visioenen (anders dan bij dat van Stefanus), gaat om wat gehoord wordt, veeleer dan om het zien.

Ook aan Petrus

We wezen in de vorige aflevering al op de parallellie tussen Petrus en Paulus. In hoofdstuk 9 krijgt Ananias een visioen dat zegt dat hij naar Paulus moet gaan, terwijl Paulus op hetzelfde ogenblik in een visioen Ananias naar hem ziet komen (9, 11-16).

Een gelijksoortig dubbelvisioen overkomt in het volgende hoofdstuk Petrus en Cornelius. Hun ontmoeting is een belangrijke gebeurtenis, zoals blijkt uit het feit dat het visioen – zoals dat van de roeping van Paulus – maar liefst drie keer verteld wordt. Een Romeinse officier (dus een vertegenwoordiger van het vijandelijke bezettingsleger) in Caesarea (de naam van deze stad verwijst al naar de keizer van Rome) ziet in een visioen een engel die hem opdraagt Petrus uit te nodigen. Intussen krijgt Petrus een visioen waarin hij uitgenodigd wordt niet voor onrein te houden wat God gereinigt heeft (10, 15).

'Godvrezende' vijand

Ondertussen komen de gezanten van Cornelius bij hem aan. Op uitdrukkelijk bevel van de Geest (10, 19) gaat Petrus met hen mee. Dankzij het visioen begrijpt Petrus dat Cornelius niet “onrein” is en dat hij bij hem mag binnengaan. Wanneer Cornelius zijn visioen aan Petrus vertelt, begrijpt Petrus ten gronde de betekenis van het visioen dat hij

zelf zag: de “godvrezende” vijand kan ook door het doopsel opgenomen worden in de ene familie van Gods volk, verzameld uit alle volkeren, vriend en vijand. Daarvan getuigt Petrus dan ook op het overleg in Jeruzalem (15, 7-14). Het zal Paulus zijn die vanaf Troas de verkondiging onder de volkeren voortzet tot in Rome, de hoofdstad van de ‘vijand’.

Zien en niet zien

Geen ergere blinde dan wie niet wil zien, zegt het spreekwoord. Maar kunnen zien is een genade die we met dankbaarheid mogen aannemen. Paulus werd van zijn verblindende haat gered door het licht van Christus op de weg naar Damascus om op zijn beurt anderen van hun blindheid te genezen. Maar wie niet wil zien, vaart als Barjesus of Elymas, de valse profeet uit het gevolg van de proconsul van Cyprus. Die laatste lijkt in Paulus' verhaal een tegenhanger van Cornelius in het verhaal van Petrus.

In Pafos op Cyprus worden Barnabas en Saulus (13, 7) door proconsul Sergius Paulus uitgenodigd om te vertellen over het woord van God. Maar de magiër Elymas wil zijn meester afhouden van het geloof in het Evangelie. “Saulus echter, die ook Paulus (heet), vervuld van Heilige Geest” (13, 9) kijkt de magiër aan en slaat hem met (tijdelijke) blindheid. Die fysieke blindheid vertaalt de geestelijke verblindings. Als de proconsul dat ziet, neemt hij het geloof aan. Sindsdien draagt Saulus in *Handelingen* de naam van de proconsul. Het is pas wanneer Paulus de eerste vertegenwoordiger van het Romeinse gezag mag opnemen in het Gods volk, dat hij een Romeinse naam aanneemt waarmee hij verder onder de “volkeren” getuigt van Jezus.

VLUCHTELINGEN ALS BUREN

KWETSBAAR MEDEBURGERS AAN HUISVESTING HELPEN

© Saskia van den Kieboom

➤ *Julia voelt zich als een vis in het water in de pastorie van het Heilig Hart.*

De vreemdelingen herbergen is het vierde werk van barmhartigheid, zoals het klinkt in de woorden van Jezus in Mattheus 25, 35-36:

“Ik was vreemdeling en jij hebt me opgenomen.” In onze materialistische wereld lijkt het misschien wel de moeilijkste opdracht om waar te maken. “Toch hoeft dat niet zo te zijn”, maakt Nils Luyten zich sterk.

Steven De Schamphelaere

Nils is projectmedewerker bij ‘Woning gezocht, burens gevonden’, een project waarmee Orbit vzw lokale initiatieven en netwerken voor huisvesting van erkende vluchtelingen ondersteunt. Er is een grote

nood aan woningen voor erkende vluchtelingen. Zeker voor grotere gezinnen is het niet evident om op enkele maanden tijd zelf op zoek te moeten naar een geschikte woning. En voor huiseigenaars vormen de financiële

situatie en de culturele en communicatieve kloof vaak een barrière. “Via het OCMW, lokale vzw’s of sociale verhuurkantoren kan meer financiële zekerheid worden geboden, zodat de financiële risico’s voor de eigenaar erg laag blijven”, legt Nils uit. “In het dichteren van de communicatieve en culturele kloven blijken lokale netwerken, gegroeid uit kleinere burgerinitiatieven, erg mooie resultaten te boeken. Hun vrijwilligers, buddy’s, bouwen duurzame bruggen tussen vluchteling en huiseigenaar. Mondiale Werken Regio Lier en Booms Welkom zijn mooie voorbeelden.”

Je huis en je hart openstellen

De kinderen zijn het huis uit. Onze woning is te groot voor twee mensen. Na wat verbouwingen stelden mijn echtgenoot en ik de bovenverdieping als appartement ter beschikking van een vluchtelingengezin. Negen maanden na de aankomst met haar man en twee kinderen vertelt bovenbuurvrouw Parissa (31) uit Iran haar verhaal in vlot Nederlands.

“We komen uit Iran, maar Mujtaba is Afghaans. Dat betekent dat ik sjiïet ben en mijn man soenniet. Daarom konden we niet in Iran blijven, en vluchtten we via Turkije naar Griekenland, waar we asiel vroegen en kregen. Een huis en een job vinden bleek onmogelijk omdat we twee kinderen hebben. Wat de belangrijkste reden was om Iran achter ons te laten, namelijk de toekomst van onze kinderen, bleek nu ons probleem. Ook de problemen uit Iran bleven ons achtervolgen. In Griekenland zijn er heel veel buitenlanders, en de politie bood geen hulp. Omdat we onderweg een Belg hadden ontmoet, besloten we verder te trekken naar België, ook al wisten we niet wat of waar dat was. In Brussel, in het Klein Kasteeltje, en werden we heel vriendelijk ontvangen. We mochten zelfs op een stoel wachten in plaats van op de grond. En we hadden weer een naam, we waren niet langer een nummer. Vandaar ging het richting asielcentrum in Mechelen. Na drie dagen konden onze kinderen al naar school. Na tien dagen begon onze cursus Nederlands. Zodra het mocht, zocht – en vond – Mujtaba een job, ik liep stage bij een bakker. Na twee inactieve

jaren in Griekenland wilden we iets positiefs doen. Op een dag vernamen we dat een echtpaar zijn huis wilde openstellen voor een vluchtelingengezin. We gingen op bezoek en konden het amper geloven: na drie jaar eindelijk ons eigen huis??? Door het asielcentrum te verlaten, verloren we ook alle rechten vanuit de overheid, maar dat risico nam ik bewust om de vreugde van een eigen (t)huis te mogen ervaren. Het heeft zelfs een tuin, waar de kinderen kunnen spelen. Ik heb lange tijd gedacht dat ik droomde, omdat ook reeds erkende asielzoekers amper een huisvesting kunnen vinden. Het woord ‘vluchteling’ doet een rood licht knipperen in de hoofden van Europeanen. Maar hoe kunnen wij ons laten zien als zij afstand houden? Onze kinderen zijn hier erg gelukkig. Net als wij. Ons leven kreeg hier een positieve wending: erkenning, vast contract, jezelf kunnen zijn, gelukkig zijn. De eerste nacht sliep ik als een baby. Goede burens zijn ook belangrijk. Hoe kunnen wij de traditie en gewoontes van een land leren kennen, als mensen ons daarin niet begeleiden? Een integratiecursus is nodig, maar het echte leven leer je met elkaar.”

We hebben er nog geen moment spijt van gehad, integendeel. Ons leven wordt er alleen maar rijker door. Het is een wederzijds verhaal van thuiskomen, thuis zijn, en het leven mogen delen.

(Lea Verstricht)

➤ *Het gezin Sadat viert hun erkenning met buren en vrienden: "Goede buren zijn ook belangrijk. Hoe kunnen wij de traditie en gewoontes van een land leren kennen, als mensen ons daarin niet begeleiden?"*

Naast het verhuren van een hele woning is het sinds eind 2016, met de 'Melding Tijdelijk Wonen', mogelijk om vrije ruimtes in je woning beschikbaar te stellen voor erkende vluchtelingen. Wie op deze manier samenhuist, wordt beschouwd als alleenstaande en verliest dus geen eventuele uitkeringen of vervangingsinkomens. "We promoten deze bijzondere, maar minder gekende vorm van samenhuizen volop en ondersteunen geïnteresseerde huiseigenaars in hun administratie," benadrukt Nils, "want deze vorm van écht samen-wonen helpt de vluchteling sneller te integreren, terwijl de verhuurder zijn horizon op een unieke wijze kan verruimen."

Ook de lokale geloofsgemeenschap kan een belangrijke rol spelen in deze wooncrisis. "We lanceerden dit jaar een bijzondere oproep tot alle pastorale eenheden, parochies en kerkraden om te bekijken hoe zij als partner mee oplossingen kunnen bieden door te investeren in extra wooncapaciteit voor deze kwetsbare medeburgers, met woningen die ze reeds ter beschikking hebben of door financiële reserves te beleggen in een rechtvaardiger woonwelzijn. Het 'Bethlehemproject 2020' in het Bisdom Brugge is daarvan een sterk voorbeeld: elke pastorale eenheid engageert zich er toe om

minstens één woning ter beschikking te stellen van kwetsbare medeburgers en deze laatsten te omarmen en te begeleiden."

Er lijken dus weinig redenen over om niet ook dit werk van barmhartigheid concreet te maken. Waar wachten we nog op?

Info op www.woninggezocht.be of bij Nils Luyten: nils@orbitvzw.be of 0472 65 52 45.

Wonen in de pastorie

De Antwerpse Seefhoek, een multiculturele wijk. Enerzijds is in de wijk de armoede zichtbaar, anderzijds is er volop stadsontwikkeling gaande: hippe koffiebars, toffe cafés en restaurants, luxe appartementen die her en der de kop opsteken. De prijzen van huizen en appartementen swingen de pan uit. Er is een tekort aan sociale huurwoningen, een betaalbare woning van goede kwaliteit is haast niet te vinden. De parochies Heilig Hart en Sint-Eligius willen op deze woningcrisis een antwoord bieden door een deel van de pastorie te verhuren tegen een eerlijke prijs. Twee gezinnen vonden er onderdak.

"Ik ben afkomstig uit Spanje en had mijn leven prima op orde tot ik na een echtscheiding het dak boven mijn hoofd verloor en met mijn dochter op straat belandde", vertelt Sara die in de pastorie van Sint-Eligius woont. "Ik logeerde een tijdje bij vrienden en vond uiteindelijk een nieuwe woning, die echter slecht onderhouden was en heel erg duur, waarover ik me heel wat kopzorgen maakte. In de pastorie vond ik de rust terug en voel ik me veilig."

Niek en Julia wonen in de pastorie van het Heilig Hart. Julia vluchtte uit Oezbekistan, Niek verloor na diverse problemen zijn bakkerij. Julia was dakloos, Niek ontfermde zich over haar.

Van een veel te duur appartement verhuisden ze enkele jaren geleden naar de pastorie. Ze ontfermen zich over het huis en de medewerkers en maken van de pastorie een gezellige thuis voor iedereen.

De pastorie van de parochie Heilig Hart biedt ook onderdak aan een man zonder papieren. Zijn dossier voor de aanvraag van asiel zit muurvast. Terugkeren kan niet, een verblijfsvergunning zit er ook niet direct in. Werken mag hij niet. Hij leeft een totaal uitzichtloos bestaan. Het weinige wat we vanuit de parochie Heilig Hart kunnen doen, is deze man een kamer aanbieden, een veilig onderkomen dat wat rust geeft. Hij betaalt niets. Toch hebben we ook met hem een contract dat we elk jaar nakijken. Hij is ons niets verplicht, maar af en toe biedt hij maar wat graag hand- en spandiensten aan.

Beide parochies spreken van een win-winsituatie. Toch zijn goede afspraken noodzakelijk. Zo is er een duidelijk huurcontract nodig dat vastlegt voor welke prijs en welke termijn er gehuurd wordt. Indien er verwachtingen zijn, bijvoorbeeld de rol van conciërge opnemen, moet dat duidelijk en van te voren worden afgesproken.

(Saskia van den Kieboom)

SURVIVAL IN BRAZILIE

VLAAMSE HERDERS STEUNEN BRAZILIAANSE GELOVIGEN
WAAR MOGELIJK IN STRIJD TEGEN CORONA

► De kerk is gesloten. Enkele parochianen van de Sint-Christoffelparochie, waar Filip Cromheecke pastoor is, maken een fietstocht en stoppen bij de kerk, de kliniek, het project voor daklozen, de grot van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes en de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Smarten om een mysterie van de rozenkrans te bidden. Met hun helmen maken ze een kruis op de grond.

*“Dagelijks krijgen we in het televisiejournaal de grafiek met steeds maar stijgende cijfers voorgeschoteld van mensen die overleden aan covid en besmet werden door het virus. Gevolgd door beelden van radeloze mensen aan de deuren van hospitalen die niemand meer kunnen opnemen omdat er geen bedden op intensieve zorgen beschikbaar zijn en er een tekort aan zuurstofflessen is. Oververmoeid medisch personeel smeekt de bevolking om thuis te blijven. Om de haverklap rijden er ambulances met sirenes voorbij. Mensen sterven in de wachtrij. Naast de ziekenhuizen worden doden opgestapeld in koelwagens. Op de kerkhoven wordt de een na de ander begraven. Alles moet snel gaan om verdere besmetting te voorkomen. **Er is geen tijd om afscheid te nemen.** Als pastor krijg ik voortdurend telefoon of Whatsappberichten met de vraag om gebed voor deze of gene zieke of om voor te gaan in een herdenkingsviering voor overledenen.”*

Ilse Van Halst

Het lijkt wel een scène uit een rampenfilm, maar voor Filip Cromheecke, priester in zending uit Antwerpen in *Porto Velho* in de Amazoniëregio in Brazilië, is het de bittere realiteit. Ook bij mgr. Philip Dickmans uit Halen, bisschop van Miracema do Tocantins in de Braziliaanse Amazone, kloppen voortdurend mensen aan om hulp. Zijn bisdom is zowat anderhalve keer België. “Steeds meer mensen worden werkloos. Steeds meer mensen lijden honger. Nog erger zijn de eenzaamheid en de angst. Iedereen mag me rechtstreek bellen of whatsappen. Ik heb geen protocol. Ik help waar ik kan. Al wat ik krijg, deel ik uit. Vorig jaar stelden we zo’n vijfduizend voedselpakketten samen. Heel wat pakketten ging ik persoonlijk afgeven. Het was het enige moment van contact met mijn priesters, zusters en medewerkers. In januari waren ook de voedselpakketten op”, vertelt hij.

Brazilië is na de Verenigde Staten het land dat het zwaarst getroffen is door de coronapandemie. Om de haverklap sneuvelen er trieste records: van het aantal besmettingen, patiënten in ziekenhuizen en doden. Op 23 maart vielen

► Mgr. Philip Dickmans.

er maar liefst drieduizend doden op één dag, begin maart lag dat record nog ‘maar’ op 1.700. Op 31 maart klokte Brazilië af op 3.800 overlijdens op één dag, nog geen week later, op 6 april, telde men 4.197 doden. Vooral de Amazoneregio is zwaar getroffen. Na een eerste zware golf in mei vorig jaar bevindt de regio zich opnieuw in het epicentrum van de storm. De toestand is er chaotisch en dramatisch. “Iedereen heeft het hier al gehad, ook ik. We tellen inmiddels zes varianten van het virus en er komen er steeds nieuwe bij”, schetst Philip Dickmans de jammerlijke balans. “De regering

zaait verwarring over het nut van vaccineren. Wanneer we ingeënt zullen worden, weten we niet. Nog dit jaar? Volgend jaar?”

“Het is niet gemakkelijk om bij dit alles het hoofd koel te houden”, erkent Filip. “We prediken een Lijdende Dienaar die zijn kruis moedig draagt tot het einde toe, in het geloof dat niet de dood maar de Liefde het laatste woord heeft. Daarom moeten we als pastores aanwezig zijn daar waar het leven het meest bedreigd wordt en mogen we niet nalaten om scherp te veroordelen wie zich in deze noodsituatie verrijkt door corruptie ten koste van de armsten.” Mgr. Dickmans vervolgt: “Er wordt gezegd dat er wel nog bedden beschikbaar zijn in privéziekenhuizen, maar dat die worden voorbehouden voor mensen op belangrijke posten of met een grote financiële armslag.”

Een groot probleem is het gebrek aan een gecoördineerd beleid van de nationale overheid in de strijd tegen het virus. Beide Vlamingen wijzen met beschuldigende vinger naar president Bolsonaro, die zich verzet tegen maatregelen en het nut van vaccineren in twijfel trekt. Het hoge dodenaantal

© Mgr. Philip Dickmans

➤ *Mgr. Philip Dickmans ging voedselpakketten afgeven bij zijn gelovigen. Het was het enige moment van contact met hen.*

relatieveert hij met een 'ledereen moet toch sterven'. Talloze verzoeken tot impeachment van de president halen niets uit. Op 26 januari dienden bijna vierhonderd christelijke leiders, bij wie katholieken, anglicanen, lutheranen, methodisten, bisschoppen, priesters, theologen en pastores, de Braziliaanse bisschoppenconferentie en tal van organisaties en verenigingen een verzoek in om de president af te zetten die halfweg zijn presidentiële termijn van vier jaar is. "Oog in oog met de ernstigste gezondheids crisis uit de geschiedenis van ons land en de planeet, gedraagt Jair Bolsonaro zich onverantwoordelijk, blijft hij de ernst van de pandemie ontkennen en werkt hij de gezondheidszorg tegen", schreven ze. Ze spreken van een genocidepolitiek die inmiddels al het leven heeft gekost aan meer dan 450.000 mensen in het land. Mgr. Philip Dickmans ondertekende het document persoonlijk, maar noemt het een gemiste kans. "Jammer genoeg was het geen officieel document vanuit de bisschoppenconferentie, waardoor het niet naar alle bisschoppen werd verstuurd."

"Ondertussen nemen sommige gouverneurs en burgemeesters zelf het heft in handen en vaardigen ze allerlei, soms tegenstrijdige, maatregelen uit", schetst Filip de situatie. De bisschop van Miracema beaamt: "Mijn gemeente voerde zopas de avondklok in en deelt nu ook boetes uit voor wie geen masker draagt. Ook als Kerk nemen we maatregelen, die vaak strenger zijn dan diegene die gemeenten of staten uitvaardigen. In mijn nieuwe parochie – voorlopig ben ik daar pastoor omdat de oudere pastoor ontslag nam en ik nog geen nieuwe beschikbaar vond – heb ik in overleg met mijn medewerkers de kerken gesloten en besloten de vieringen te streamen, omdat

de gemeente ondanks mijn aandringen niets ondernam. Ik communiceerde mijn beslissing aan de baptistische Kerk. Ondertussen volgden al enkele protestantse Kerken. Met de Braziliaanse bisschoppen zetten we ook al een campagne op voor zuurstofflessen."

Ondertussen begint de regering zich wel zorgen te maken omdat de economie slabakt en de inkomsten dalen. "Ook wij voelen dat. In parochies is de *dizimo* of gift van parochianen ernstig gedaald," zegt mgr. Dickmans die net als Filip Cromheecke al medewerkers moest ontslaan. "En dan moet je hun werk erbij nemen", zegt hij laconiek. "Ik sta nu wat vroeger op en poets eerst zelf het bisschopshuis."

© Frank Bähmüller

➤ *Filip Cromheecke.*

Gelukkig bestaan sociale media, klinkt het bij beiden. Het pastorale leven is zo goed als stilgevallen. "2020 is een sabbatjaar geworden voor mij", blikt Filip terug. "Ik voel me meer een monnik in mijn cel. Geen bezoeken meer aan de gevangenis, het hospitaal, de afkickcentra, de gemeenschappen, enzovoort, maar thuisblijven. Onze pastorale en liturgische taken lopen, in de mate van het mogelijke, via internet:

eucharistievieringen, Bijbelstudie, vergaderingen van de pastorale werkgroepen. We leren beter en creatiever gebruik te maken van de sociale communicatiemediën. Zo goed mogelijk proberen we met vrijwilligers voedselpakketten uit te delen."

Beide Vlaamse herders zetten sterk in op digitale verbondenheid, al betekent dat vaak dat ze hun medewerkers eerst zelf wegwijzen moeten maken in deze tools. Bij het begin van de vasten 'spraken' beiden elkaar nog tijdens een onlinebijeenkomst voor Belgische priesters in zending en religieuzen. "Het delen van ervaringen helpt om vol te houden", aldus Filip. "Iemand zei dat het hem zo'n deugd deed, want dat het al maanden geleden was dat hij nog iemand sprak", vertelt Dickmans.

Beiden putten hoop en kracht uit het geloof en het gebed net als de Braziliaanse bevolking. "Zo probeer ik een ritme in mijn dag te houden, zeker in het begin van de pandemie", zegt Filip. "Maar ik moet er eerlijkheidshalve aan toevoegen dat er ook dagen waren dat het me niet lukte." Ook mgr. Dickmans raadt zijn mensen aan om de handen uit de mouwen te steken om aldus hun geest te vullen met zuurstof. "Velen beginnen de moed te verliezen en worden passief. Dat is niet goed. Je moet nu de creativiteit van mensen aanspreken om niet ten onder te gaan." Hij besluit: "Vroeger verloren we onszelf vaak in activisme, deze triestige tijd opent de weg naar meer diepgang. Het is een tijd om veel te bidden, te bezinnen, te bekeren. Zelfs in moeilijke omstandigheden moet je de blijheid erin houden. Dat is christen zijn. Kijk naar de reis van onze paus naar Irak. Dat zijn signalen van hoop. Daarover vertel ik. Men is soms te veel met de eigen wereld bezig. Je moet verder kijken dan je eigen plek."

ESTAFETTE

EEN MEDEWERKER IN DE KERK AAN HET WOORD

Chris Smits, medewerker bij de werkgroep Presentiepastoraal van Attent, wil presentie in het bisdom Antwerpen een duidelijk gezicht geven.

© Jan Caljon

› Chris Smits (rechts) tekent 'present' op de Dag van de Jeugdbeweging.

“De mensen *geire* zien.” Zo vat Chris Smits met een uitspraak van Jos Daems, voormalig deken in de Kempen en vandaag algemeen proost bij Boerenbond, de essentie van presentie samen. Chris is medebruggenbouwer in de pastorale eenheid Sara en Abraham, voormalig inwonend pastor in Hof Zevenbergen in Ranst, en inmiddels al een jaar actief als medewerker bij de werkgroep Presentiepastoraal onder de koepel van Attent. Doel is om presentie in de Kempen meer op de kaart te zetten, en in heel bisdom Antwerpen een duidelijker gezicht te geven.

Rafelrandmensen

De werkgroep Presentie wil er zijn voor iedereen, tegelijk wordt uit Chris' verhaal duidelijk dat presentie vaak vorm krijgt in mensen die zich aandienen. Dat zijn volgens Chris vaak “rafelrandmensen”, mensen die zoals de rafels van een tafelkleed net uit het blikveld vallen. Mensen die liever niet gezien worden.

“Het is ook in de leegte en de ellende aanwezig blijven, want op dat moment hebben anderen het al lang opgegeven.”

Andries Baart, Nederlands theoloog en wijsgeer, is zowat de grondlegger van de Presentietheorie. Of beter, hij gaf woorden aan wat anderen al systematisch deden. Chris vertelt: “Op een bepaald moment merkte hij op dat buurtpastores op een bepaalde manier aanwezig zijn bij anderen. Hij besloot hen te volgen en beschreef wat ze deden. Dat is de presentiefilosofie geworden.” Ze vervolgt: “Het is niet alleen samen een kop koffie drinken. Het is ook en vooral aanwezig zijn bij mensen in de dagelijkse dingen van het leven. Een wandeling maken, de afwas doen, enzovoort. Het is met mensen op weg gaan, je inleven in hun leefwereld en van daaruit kijken wat ze nodig hebben om volwaardig mens te kunnen zijn.”

Chris benadrukt dat presentie geen methoediek is: “Presentie vertrekt niet vanuit een probleem, het is een levenshouding. Het gaat erom aanwezig te zijn bij de meest kwetsbaren. Het is vergelijkbaar met de spiritualiteit van Stille Zaterdag: sterven om jezelf van alles los te maken en in het niets en de leegte nieuw leven te vinden en te

zien. Even belangrijk is het om ook in de leegte en de ellende aanwezig te blijven, want op zulke momenten hebben anderen het al lang opgegeven.”

In Antwerpen zijn 't Vlot met als doelgroep drugsverslaafden en daklozen en Jambo op Linkeroever voor eenzamen en thuislozen gekende presentieplekken. De Open Deur richt zich tot passanten, toeristen, mensen met vragen ... In de Kempen zetten het Lichtpunt in Mol en D'Amandelboom in Lier sterk in op presentie. Ook tal van lokale initiatieven zoals Welzijnsschakels dragen presentie hoog in het vaandel.

Hij die is

Zoals overal stak corona ook een stok in de wielen van presentiepastoraal in ons bisdom. Zodra het kan, plant Chris een ontmoetingsronde bij de teams van pastorale eenheden om ook daar de presentiepastoraal uit te rollen. Ook in de vormingen voor pastorale werkers en in de zorgsector zullen ze nog van Chris horen. Ze droomt van een presentieplek waar ook presentiemedewerkers op verhaal kunnen komen en van waaruit nieuwe dingen kunnen ontstaan. “We zijn vandaag een onmachtige Kerk. Het is belangrijk dat we samen met mensen in de onmacht blijven staan en kijken wat er nu groeit. Wat er nodig is, wat er bij anderen speelt, en wat er nu leeft. En om op basis daarvan samen een nieuw verhaal te schrijven voor onze Kerk. Naar het voorbeeld van de onvoorwaardelijke liefde van Jezus. Niet voor niets vat zijn naam de kern van presentie: Hij die is.”

”

Jan Caljon

IN DE KIJKER

KERKGEMEENSCHAP ONDERWEG

*De pastorale eenheid HH. Jacobus&Antonius is **onderweg als een pelgrimerende Kerk**. Die missie hoeft niet te verwonderen voor een pastorale eenheid die gelegen is op de aloude pelgrimsroute naar Santiago de Compostella. De apostel Jacobus, aan wie de centrumkerk in Kapellen opgedragen is, gaf de pastorale eenheid trouwens haar naam, samen met die andere heilige, Sint-Antonius Abt, patroon van de zondagskerk in Brasschaat.*

Ilse Van Halst

De pastorale eenheid HH. Jacobus&Antonius strekt zich uit ten noorden van Antwerpen, over Kapellen, Brasschaat, Ekeren-Donk, Sint-Mariaburg en een klein stukje Stabroek. Ze telt twaalf parochiekernen en een heel aantal andere geloofskernen. “Sinds de oprichting in 2016 legden de verschillende parochiegemeenschappen al een hele weg af”, vertelt bruggenbouwer Pascale Van de Wiele, verantwoordelijk voor gemeenschapsopbouw, teamleiding, liturgie en gebed. “Van bij aanvang was er een echte drive om te bouwen aan een vitale geloofsgemeenschap die over oude grenzen heen verbinding en verdieping zoekt in God en Jezus Christus.” Zoals tal van andere pastorale eenheden ondervond ook de pastorale eenheid HH. Jacobus&Antonius al doende dat die weg nu eens gemakkelijk en vlot begaanbaar is, dan weer slecht aangegeven of moeilijk toegankelijk. Toch stond en staat een ding als een paal boven water, geeft parochieassistent en teamlid Anton De Preter aan: “We blijven samen op weg gaan.”

Ook in het bouwen aan de plaatselijke geloofsgemeenschap staat samenwerking voorop. “‘Kerk vormen’ gebeurt niet tabula rasa. Het borduurt voort op een erfenis. En zoals geldt bij elke erfenis: sommige dingen zie je graag en andere zaken dan weer niet”, stipt Anton aan. “Velen zijn ervan overtuigd

dat de bestaande parochiestructuren niet meer conform zijn aan wat vandaag nodig is. Ondanks die structurele houderigheid streven we voortdurend naar samenwerking en verbinding. ‘Geloofsvuur’ en ‘overbelasting’ vormen daarbij twee belangrijke begrippen waartegen we het beleid afwegen.”

De zorg voor de geloofsgemeenschap vormt de hoeksteen van het pastorale beleid. “De coronamaatregelen verdoezelen vandaag iets of wat onze blik,” erkent Pascale, “maar we zijn er ons erg van bewust dat geloofsgemeenschappen steeds meer broos en kwetsbaar worden.” Zowel beleidsmatig als organisatorisch probeert het team hierop een antwoord te bieden door samen te werken, pastorale prioriteiten aan te duiden en zaken coherent te organiseren. “Tegelijk beseffen we dat we niet langer de grote volkskerk uit het verleden kunnen opbouwen. Geleidelijk aan worden we meer en meer een pelgrimerende Kerk.”

Als Kerkgemeenschap onderweg wil de pastorale eenheid HH. Jacobus&Antonius loskomen van de onderhoudspastoraal en het Evangelie verkondigen waar Gods woord niet (langer) weerklinkt. Daarbij houdt ze steeds één uitdagende vraag voor ogen: wie is onze geloofsgemeenschap en waar bevindt deze zich? Tegelijk maakt het

team er een punt van de lokale geloofsgemeenschap nauw bij de ‘tochtplannen’ te betrekken. “Synodaliteit betekent zoveel als ‘samen op weg gaan’”, duidt Anton. “Zowel beleidsmatig als organisatorisch streven we zoveel mogelijk naar samenwerking en solidariteit tussen parochiekernen.” In het aanbod van de pastorale zorg voor gelovigen wordt nu al stevig samengewerkt: doopvoorbereiding, eerstecomuniecatechese, vormselcatechese, huwelijksvoorbereiding, voorgangers in vieringen, communicatie (*Kerk & Leven*, digitale nieuwsbrief, website en dergelijke), samenvoegingen van plaatselijke kerngroepen enzovoort. Anton vervolgt: “Verscheidene keren per jaar brengen we alle leden van plaatselijke kerngroepen samen om na te denken, te onderscheiden, te overleggen en te besluiten hoe het lokale beleid verder vorm kan krijgen. We hebben bewust veel aandacht voor hartelijke ontmoeting.” Pascale vult aan: “We zetten ook in op bereikbaarheid voor alle gelovigen, via een permanentie in Sint-Jacobus in Kapellen en in de pastorie van Sint-Antonius Abt in Brasschaat. Een centraal secretariaat hebben we nog niet, maar het idee ligt al langer op tafel. We willen er in de toekomst werk van maken.”

Beiden beseffen dat de zoektocht naar de goede weg niet altijd van een leien dakje loopt. “Sommige gelovigen twifelen aan het nut en de urgentie van de aanpak en verwijlen veelal liever in nostalgie”, klinkt het. “Desondanks zijn we vastbesloten om met veel enthousiasme in beweging te blijven komen en de ingeslagen weg van samenwerking en verbinding verder te bewandelen. Waarheen? Geen idee, maar wel met de ogen gericht op de Blijde Boodschap van Jezus, onze Heer.”

EEUWFEST

BIJ NORBERTIJNEN

› De kruidentuin van Postel.

› abten Jeroen De Cuyper (Tongerlo) en Marc Fierens (Averbode)

Je kan er niet omheen in het zuidoosten van ons bisdom: drie grote norbertijenabdijen verrijken er statig het landschap. De abdijen van Tongerlo, Averbode en Postel zijn bewoond door volgelingen van Norbertus. Dit jaar zijn ze in feeststemming zijn: de orde bestaat negenhonderd jaar, een zucht verwijderd van een millennium en bijna de helft van het bestaan van de christelijke Kerk. En dat wordt gevierd: in de abdijen zelf, maar ook in de ruime regio rond Averbode en Tongerlo met een verdere ontsluiting van het landschapspark de Merode.

Lea Verstricht

Norbertus van Genep was een predikant die leefde in de twaalfde eeuw, een woelige tijd voor de Kerk. De leegte van zijn leven in de adelstand werd hem duidelijk en na zijn bekering, die een kopie lijkt van de bekering van Paulus in het boek *Handelingen*, wilde hij het Evangelie naar de letter beleven. Als een arme predikant werd hij door de kerkelijke overheid onder de hoede van de bisschop van Laon (Frankrijk) geplaatst. Die hield wel van deze vrijmoedige man en schonk hem een stuk grond in Prémontré om zijn ideaal van een christelijke gemeenschap vorm te geven. Met de regel van Augustinus in de hand had Norbertus een jaar later een mooie groep volgelingen verzameld die op kerstdag 1121 hun professie deden.

Heel ijverig

Norbertus en de zijnen bleken wel heel ijverig te zijn. In 1124 stichtte Norbertus op vraag van de bisschop een gemeenschap in Antwerpen: de Sint-Michielsabdij. Vandaaruit werd in 1130 Tongerlo gesticht, in 1134 was Averbode aan de beurt en in 1140 werd de eerste bidplaats in Postel geconsacreerd. Dat gebeurde zowel op vraag van bisschoppen (Kamerijk voor Tongerlo) als van mannen van adel die het bestuur uitmaakten van een bepaalde regio (de graaf van Loon voor Averbode; de heer van Uitwijk voor Postel). Liget het aan de adellijke

afkomst van Norbertus of aan het charisma van zijn gemeenschappen, de groei en betekenis van de abdijen voor de regio zijn van in het begin duidelijk. Niet alleen waren ze een biddende aanwezigheid in de streek, ze ontwikkelden ook de landbouw en het landschap samen met de kasteelheren of vingen gasten op die langs de wegen reisden. Dat samengaan van religieus leven en economische ontwikkeling kennen we tot op vandaag.

Vanaf de dertiende eeuw konden ze ook zelf pastoor worden en werden ze uitgestuurd om omliggende parochies te bemannen. Tot op vandaag tekenen de abdijen mee de invulling van de regio. De abdij van Averbode legt de klemtoon op geloof met een gastenkwartier en bezinningscentrum, op cultuur als erfgoedcentrum, en op natuur, gelegen aan een van de drukste wandelpunten van het land. De witheren blijven ook economisch geëngageerd met hun uitgeverij, een actieve boerderij die melk levert voor de productie van kaas en roomijs, en het bezoekerscentrum het Moment." Tongerlo is een kleine gemeenschap die Gods presentie bezingt voor de vele fietsers die door de abdij fietsen. De winkel is een welkome verpozing. Postel is dan weer bekend om zijn kazen en de prachtige

kruidentuin waarin je heerlijk kan wandelen en genieten van de geuren en kleuren. Er kunnen gegendste rondleidingen aangevraagd worden met bezoek aan het oudste in gebruik zijnde kerkgebouw in een norbertijenabdij. De resultaten van hun activiteiten zijn ook in de plaatselijke winkel te vinden. De samenwerking van de abdijen met het wereldlijke gezag gaf de regio een stevige boost. Dat de viering in Tongerlo en Averbode samengaat met een verdere ontsluiting van het landschapspark de Merode is hier een mooi vervolg op. Nieuw ontwikkelde wandelingen en fietstochten leiden langs de abdijen en kerken, maar ook langs oude hoeves en schuren, pastorieën, indrukwekkende molens, prachtige dreven, enzovoort. Alle zijn het getuigen van de invloed van de norbertijnen op het alledaagse leven in de regio van de voorbije negen eeuwen.

Vieren

Maar ook in de abdijen zelf gaat de verjaardag niet onopgemerkt voorbij. In Averbode wordt een beeld onthuld van een Deense kunstenaar: de 'eenvleugelige'; er wordt een glossy uitgegeven en er komt een openlucht tentoonstelling over het abdielven. In Tongerlo is een tentoonstelling te bezichtigen die de heiligen van de gemeenschap in de kijker zet. Ook het sanitair voor bezoekers wordt vernieuwd zodat wandelaars en fietsers niet in de kou blijven staan. In de abdij van het Park, aan de grens van het landschapspark de Merode, kan je voorwerpen van Tongerlo en Averbode bewonderen, zoals glasramen uit de zeventiende eeuw die het leven van Norbertus verhalen. Dan moet je je wel reppen: ze loopt tot 1 augustus. En in Postel kun je tijdens coronaveilige gegendste wandelingen kennismaken met het leven in en rond de abdij en met de prachtige kruidentuin.

Meer info op www.abdijaverbode.be, www.tongerlo.org, www.abdijpostel.be, www.norbertijnenindemerode.be, www.demerodeonline.be.

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

› *Geen kruisjes om bomen om te hakken, maar net om ze te koesteren in de geest van 'Laudato Si'. Met een 7-sprong naar integrale ecologie. Onder deze noemer voert Ecokerk tijdens de Scheppingsperiode, nog tot 4 oktober, campagne om in zeven jaar tijd volledig duurzaam te worden. Meer info op www.ecokerk.be.*

BENOEMINGEN

Rita **Boeren**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 1 maart 2021 herbenoemd tot stafmedewerkster van Attent, ressorterend onder het vicariaat Diocesane Diensten, voor een periode van zes jaar.

Wouter **Deruwe**, priester van het bisdom Brugge, werd per 1 mei 2021 benoemd tot parochievicaris in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo), voor een termijn tot 31 juli 2022.

Peter **De Smedt**, pastoraal werker van ons bisdom, voorheen parochieassistent en verantwoordelijke van de diaconie en de solidariteit in de pastorale eenheid Heilige Veronica (Borsbeek, Schilde, Schoten,

Wijnegem, Wommelgem), werd per 1 mei 2021 benoemd tot pastoraal rusthuiswerker in Antwerpen-Berchem, Wzc Home Sint-Jozef, in de pastorale eenheid Heilige Damiaan (Berchem, Hoboken, Wilrijk). Hij behoudt zijn overige functie.

Peter **Gijs**, fidei-donumpriester in Venezuela, werd per 17 april 2021 door de aartsbis-schop van het bisdom Calabonzo (Venezuela) benoemd tot erekanunnik van het Venerabel Kapittel van het aartsbisdom Calabonzo.

Dirk **Nijns** werd per 1 maart 2021 benoemd tot verantwoordelijke voor het financieel en materieel beheer in de pastorale eenheid Don Bosco (Baarle-Hertog, Beerse, Merksplas, Vosselaar), voor een periode van zes jaar.

Danny **Puype** werd per 1 mei 2021 benoemd tot verantwoordelijke voor het financieel en materieel beheer in de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs (Lier), voor een periode van zes jaar.

Jozef **Van Glabbeek**, diaken van ons bisdom, werd per 1 januari 2021 herbenoemd tot federatiecoördinator van de federatie Antwerpen-Zuid in het dekenaat Antwerpen-Centrum, voor een periode van zes jaar. Hij behoudt zijn overige functies.

Peggy **Verbist** werd per 1 maart 2021 benoemd tot verantwoordelijke voor de liturgie en het gebed in de pastorale eenheid Don Bosco (Baarle-Hertog, Beerse, Merksplas, Vosselaar), voor een periode van zes jaar.

STOPZETTINGEN

Patrick **De Wachter** nam per 30 april 2021 ontslag als vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in de Gevangenis van Antwerpen.

Patrick **Naulaerts**, diaken van ons bisdom, is sinds 1 mei 2021 op pensioen en nam ontslag als pastoraal ziekenhuiswerker voor de instellingen binnen de koepel van ZNA.

Mieke **Van Reeth**, pastoraal werkster van ons bisdom, nam per 19 mei ontslag als pastoraal ziekenhuiswerkster in de GZA-groep, campus Sint-Augustinus, in Antwerpen-Wilrijk in de pastorale eenheid Heilige Damiaan.

Dirk **Remijns** nam per 31 maart 2021 ontslag als verantwoordelijke financieel en materieel beheer in de pastorale eenheid Zacheüs (Kasterlee-Lille) en als lid van dat team.

Ivo **Van Hecken**, diaken van ons bisdom, is sinds 30 april 2021 op pensioen. Zijn benoeming als diaken in de pastorale eenheid Elia (Brecht, Wuustwezel) werd beëindigd.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

OVERLIJDEN

Ludovicus **Louis Beyers**, priester van ons bisdom, overleed in Geel op 28 mei 2021. Hij was onder meer actief als onderpastoor in de parochies Rumst, Sint-Jozef, *Terhagen*, en Kasterlee, Onze-Lieve-Vrouw, *Lichtaart*, en als pastoor in Meerhout, Sint-Trudo. Hij werd geboren op 13 november 1922 in Brecht en priester gewijd in Mechelen op 23 juli 1950.

Omer **Dingenen**, diaken van ons bisdom, overleed in Turnhout op 19 april 2021. Hij was onder meer actief als diaken in de parochie Oud-Turnhout, Sint-Bavo. Hij werd geboren op 10 november 1919 in Schoten en diaken gewijd in Oud-Turnhout op 21 juni 1975.

Edward **Van Laken**, priester van ons bisdom, overleed in Brasschaat op 21 mei 2020. Hij was onder meer actief als leraar in het Klein Seminarie in Hoogstraten. Hij werd geboren op 24 januari 1926 in Sint-Katelijne-Waver en priester gewijd in Mechelen op 20 juli 1952.

Maria **Vissers**, pastoraal werkster van ons bisdom, overleed in Brasschaat op 5 april 2021. Ze was onder meer actief als parochieassistent in de parochie Brasschaat, Heilige Familie, *Rustoord-Kaart*. Ze werd geboren op 22 februari 1937 in Brasschaat en kreeg erkenning als pastoraal werkster in het Bisdom Antwerpen op 13 februari 1982.

LERENSLANG

STEEDS IN BEWEGING

Drie jaar geleden namen HIGW, IJD en CCV het initiatief tot de diocesane vormingskalender. Doel was om alle vormingsactiviteiten, gericht op een breed publiek, en georganiseerd door de verschillende diensten van het vicariaat Diocesane Diensten te bundelen in een helder en handig overzicht. September 2018 verscheen de eerste editie. Zoals trouwe lezers zich wellicht nog herinneren, kreeg het artikel in het daaropvolgende januari-nummer van 'Relevant' de uitdagende titel mee: 'Zoek de verschillen'. Op basis van feedback werden enkele wijzigingen doorgevoerd. Lees verder en ontdek de nieuwe verschillen.

Myriam Smits

De diocesane vormingskalender blijkt een flexibel communicatiemiddel te zijn. De oorspronkelijke visie en doelstelling zijn dezelfde gebleven. De diocesane vormingskalender is nog steeds een kalender qua vormgeving, met een maandelijks overzicht. Dat is handig want het geeft je de gelegenheid om de kalender aan te vullen met andere (familie-)afspraken.

De ruimte is wel iets beperkter geworden. Waar we vroeger een pagina per maand voorzagen, brachten we dat nu terug tot een halve bladzijde. Maand en activiteiten staan nu naast elkaar. Om aan te geven wanneer er een activiteit is, introduceerden we een nieuw icoon: een gekleurde kubusje. Een kubus op maandag geeft aan dat op de betreffende dag een vorming is voorzien. De andere icoontjes blijven behouden: het opengeslagen boek dat verwijst naar een vorming in het kader van het pastoraal project 'Handelingen' evenals het mini-logo van HIGW bij de start van een nieuwe lesmodule. Die drie iconen – kubus, opengeslagen boek en het mini-logo van HIGW – worden gebruikt in de kalender. In de tekstkolom daarnaast reiken we extra informatie aan over activiteiten en vermelden we steeds titel, uur en website.

Vanaf de eerste editie bevat de diocesane vormingskalender naast de maandoverzichten ook tekstpagina's. Ook dat behouden

we. Zo wijden we de eerste pagina's van de septembereditie aan de opleidingen die het vicariaat Diocesane Diensten aanbiedt: de opleidingen georganiseerd door HIGW, de opleiding Pastoraal Handelen en de basisvormingen voor gebedsleiders. Door wijzigingen in de opzet van de basisvormingen voor gebedsleiders is het nu relevant om die ook in de januari-editie te vermelden. Bewuste vormingen zijn een voorbeeld van *blended learning* (mix van online en offline leren): met uitzondering van de modules aan het HIGW plannen de deelnemers zelf hun leertraject. De volgorde ligt vast, het moment waarop de cursist het uitvoert, bepaalt hij/zij zelf.

Tegelijk breiden we het aantal tekstpagina's uit. In de praktijk trekken de stafmedewerkers liturgie en catechese steeds meer gezamenlijk op. En dat heeft ook zijn gevolgen voor het vormingsaanbod. Een aantal vormingen blijft zich specifiek richten tot gebedsleiders of catechisten, sommige richten zich evenwel tot beide doelgroepen. Door die activiteiten in één overzicht bij elkaar te brengen, maken we dat zichtbaar.

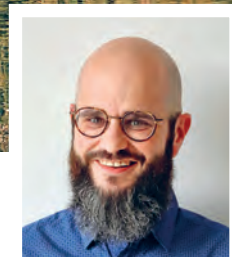
Daarnaast zochten we ook ruimte om bepaalde vormingsactiviteiten extra aandacht te geven. Een korte vermelding in het maandoverzicht doet een activiteit soms te kort. Door de maandoverzichten op een

andere manier te lay-outen, kwam ruimte vrij om deze wens te realiseren. Een andere ontwikkeling in het vormingslandschap had ook invloed op de vormgeving van deze editie van onze diocesane kalender. Wegens corona was het niet meer mogelijk om vormingen fysiek te laten plaatsvinden. We werden gedwongen creatief na te denken hoe we in deze tijden van afstand houden activiteiten vorm konden geven. Als vormingswerkers ontdekten we zo welke mogelijkheden het internet op dat vlak biedt. Ook het online-vormingsplatform werd versneld uitgerold. Gevolg was dat niet alle vormingen meer aan een datum vastgeklonken zaten. Bij sommige vormingen op het vormingsplatform bepalen geïnteresseerden zelf wanneer ze instappen en op welk tempo ze de vorming afronden. Voor dergelijke vormingen is het niet mogelijk een datum aan te geven in een kalender, wel een beschrijving op te nemen in de daarvoor beschikbare tekstpagina's.

Kortom, de diocesane vormingskalender beweegt mee met de ontwikkelingen binnen de vormingswereld en lijkt een goede formule om te communiceren. Rest de vraag: beantwoordt deze nieuwe opzet ook aan jullie verwachtingen als lezers, cursisten, geïnteresseerden? Reacties, vragen en suggesties zijn steeds welkom bij myriam.smits@ccv.be.

DOORKIJK

BEZINNING

© Laura Taak

OP VAKANTIE IN HET 'RIJK DER VRIJHEID'

“Wees stil en weet dat ik God ben”

(Ps 46, 11)

› Stijn Demaré

Ik herinner me het vage gevoel van verveling waarmee ik als kind aan het begin van de zomervakantie worstelde. Het schooljaar was voorbij, eindelijk stond de vakantie voor de deur, en toch moest ik wennen aan die zee van vrije tijd die wat leeg aanvoelde. Vandaag ervaar ik datzelfde gevoel nog steeds. Vakantie begint ook nu altijd met even op adem te komen en te acclimatiseren vooraleer ik er echt van kan genieten. Het woord ‘vakantie’ draagt precies die dubbele betekenis van ‘vrije tijd’ en ‘leegte’ in zich. De wortels van het woord ‘vakantie’ reiken naar het Latijnse werkwoord *vacare*, dat zich doorgaans laat vertalen met ‘ledig zijn, vrij zijn, onbezet zijn’.

Roaring twenties

De huidige coronabeperkingen lijken die dynamiek om te keren: veel mensen staan te popelen om in de komende vakantieperiode in te halen wat door COVID-19 niet mocht. Ze willen met volle teugen genieten van het herwonnen ‘rijk der vrijheid’. Alsof de opgelegde beperkingen nu ter compensatie gevuld moeten worden met een ervaring van volheid en vrijheid. Niet toevallig voorspellen verschillende media de terugkeer van de *roaring twenties*.

Vrijheid en leegte

Ik wil de paradoxale band tussen vrijheid en leegte verder verkennen en knoop daarvoor aan bij de spirituele traditie van het mediteren. Wie voor het eerst in aanraking komt

met stille meditatie, ervaart hoe moeilijk het is om echt in de leegte te gaan staan en er aanwezig te zijn. Meditatie is een soort lege contrastervaring tegenover de drukte van het leven. De vloed aan ideeën, zorgen, emoties, angsten ... die in ons hoofd blijven tolleren, dreigt echter die stilte constant te overspoelen. Ondanks de worstelingen en de confrontaties ontvouwt zich doorheen het mediteren een bevrijdend gevoel van verbondenheid. In het aanwezig komen bij onszelf merken we tegelijk een voedende levensadem die ons overstijgt. Doorheen de storm van onrust, pijn, verdriet, angsten, zorgen ... vinden we God die onze innerlijke burcht en toevlucht is. Niet voor niets zegt de psalmist: “Wees stil en weet dat ik God ben” (Ps 46, 11). Midden in de leegte waarin we op adem komen, huist God.

Mijn God, mijn alles

Een oud verhaal vertelt hoe Franciscus van Assisi de hele nacht lang mediteert met de mantra: “Deus meus et omnia” (Actus 1). Doorheen de eindeloze herhaling van die spreuk, die we kunnen vertalen als “mijn God, mijn alles”, maakt Franciscus ruimte in zichzelf om God en daarmee meteen ook alles terug te vinden. De weg naar binnen is meteen ook een weg naar buiten. God vult de leegte niet, maar creëert doorheen die leegte een nieuwe en vrije innerlijke ruimte voor werkelijke ontmoetingen. Mediteren is de paradox van het verliezen om alles terug

te winnen. Echte vrijheid betekent: kunnen kiezen om wat ons beklemmt los te laten en om vanuit die leegte onszelf en de ander écht te kunnen ontmoeten.

Een wijder wij

De beklemmende leegte die we tijdens de coronacrisis aan den lijve ondervonden confronteerde ons met de innerlijke storm onder de oppervlakte van het drukke dagelijkse leven. De coronabeperkingen hebben onze vrijheid wel grondig aangetaast, maar ze deden ons ook beseffen dat we bovenal de vrijheid misten om broederlijk en zusterlijk bij elkaar aanwezig te zijn. Zou het geen mooi visioen zijn als we postcorona vanuit die ervaring van leegte vooral voorrang geven aan die warme en bevrijdende ontmoetingen? Paus Franciscus gebruikte op de Internationale Dag van de Migranten een sprekend beeld dat hij ook in een van zijn tweets voor de *Laudato Si'*-week verwerkte. Hij hoopt op een steeds groeiend “wijder wij”. Doorheen de leegte, die elke crisis met zich meebrengt, dient zich telkens ook de opportuniteit en vrijheid aan om, ondanks alles, te kiezen voor een meer universele en inclusieve broederlijkheid.

Stijn Demaré,

Tau – Franciscaanse spiritualiteit vandaag

CORONA WAS EEN KEERPUNT VOOR MIJN GELOOF

Jong en gelovig zijn, het is niet altijd even gemakkelijk. Jong en gelovig zijn in tijden van corona is al helemaal een uitdaging. Ook voor Sara Ainyia. Ze heeft Italiaanse en Nigeriaanse roots, is zeventien jaar, studeert wiskunde-wetenschappen, woont in Turnhout en is actief in haar kerkgemeenschap als misdienaar.

“In februari 2020 had ik beslist om te stoppen als misdienaar. Ik had het steeds drukker en ik begon het ook wat saai te vinden om naar de mis te gaan. Want de mis is niet altijd even aantrekkelijk voor jongeren”, vertelt Sara eerlijk. Maar toen brak de coronapandemie uit en ging alles dicht in België. Scholen, winkels en ook de kerk. “Net als iedereen had ik tijdens de lockdown plots wel veel tijd”, blikt Sara terug. “Doordat ik niet meer naar de mis kon gaan, begon ik zelf te reflecteren over mijn geloof en hoe ik als jonge christen door het leven wil gaan. Toen besepte ik opeens: misdienen doe je in de eerste plaats voor God en

om God te ontmoeten en niet alleen om andere mensen een plezier te doen. Die ervaring van het dienen miste ik tijdens de lockdown. Op Hemelvaartsdag ben ik opnieuw de mis gaan dienen, voor het eerst sinds februari vorig jaar. Ik voelde me zo gezegend om dat terug te mogen doen! De lockdown en de daaropvolgende maanden waren een keerpunt voor mijn geloof. Ze hebben me veel dichterbij God gebracht omdat ik de tijd nam om mijn geloof te ontdekken”, aldus Sara. “Ik wil mijn geloof beter begrijpen zodat ik een beter mens kan worden. Ik probeerde dat op m'n eentje te doen door te bidden en de Bijbel te lezen, en ook door in gesprek te gaan met andere jongeren.”

Leven als jonge gelovige

Zo is Sara lid van Lioness of Dominion (LOD), een groep meisjes die samenkomen om onderling te getuigen over hun geloof. “Een vriendin van mij richtte die groep vorig jaar in maart op. We ontmoeten elkaar elke vrijdagavond online om uit te wisselen over ons geloof. Soms ook komt er een spreker langs. We zijn een heel diverse groep van ongeveer 35 meisjes uit verschillende landen en van verschillende christelijke streekkingen. Eigenlijk is het een protestantse groep, maar als katholiek voel ik me er ook thuis. Sterker nog, de groep heeft me net dichterbij mijn katholieke geloof gebracht.”

Ze vervolgt: “Er zijn heel wat verschillen in de manier waarop we ons geloof beleven, maar dat maakt het ook net interessant. Ik vind het belangrijk dat ik opensta voor die verschillen, ze leer te begrijpen en ervaar vooraleer ik er een mening over vorm. Ook al zijn we het niet altijd met elkaar eens, toch hebben we respect voor elkaar. Het helpt dat we allemaal jong zijn en elkaars leefwereld als jonge gelovige kennen en begrijpen.”

ONTDEK DE JEUGD: WERKGROEP ISIDORUS

COMMUNICATIE VOOR EN DOOR ONZE JONGEREN!

IJD Antwerpen geeft jonge mensen uit ons bisdom graag een stem. Daartoe richtten we enkele maanden geleden de nieuwe werkgroep *Isidorus!* op. Samen met enkele enthousiaste jongeren denken we geregeld na over hoe we op een leuke en originele manier jongeren aan het woord kunnen laten. Onze jonge experts steken hun knappe koppen bij elkaar om content te maken voor en door jongeren. Elk hebben ze hun eigen expertise! De een tovert met woorden, een ander smult van mooie foto's en creatieve filmpjes die prima verbeelden wat het betekent om jong

en gelovig te zijn. Het resultaat krijgen jullie telkens te zien op de verschillende kanalen waar IJD aanwezig is. Hou dus zeker onze Instagram, Facebook, YouTube en Kerknetpagina in de gaten, want er komt heel wat leuke content aan!

Mogen we jouw expertise over alles wat met media te maken heeft niet missen? Heb je zin om voor ons in je pen te kruipen of om eropuit te trekken met je fototoestel? Laat het ons weten! Stuur gerust een e-mail naar ella.deweerd@ijd.be.

Jong en gelovig zijn is niet altijd even evident, ervaart Sara. “Op school kan ik minder makkelijk over mijn geloof praten en bots ik vaak op vooroordelen. Thuis praten mijn papa en ik dan weer heel open over geloof en wordt geen enkel onderwerp vermeden. Daar ben ik dankbaar om, maar af en toe is het wel duidelijk dat we van generatie verschillen en anders naar de dingen kijken. Daarom doet het

deugd ook met leeftijdgenoten van gedachten te kunnen wisselen”, lacht ze. Sinds Sara meer bezig is met haar geloof, ervaart ze het ook bewuster. En dat werpt vruchten af. “Vroeger geloofde ik in God, maar had ik niet echt een band met God. Nu wel, omdat ik weloverwogen tijd maak om met mijn geloof te ontdekken. Mijn relatie met God is sterker dan ooit, want ik voel Gods aanwezigheid nu echt in mijn leven en dat is uniek”, lacht Sara. Tegelijk gaat haar geloof verder dan dat. “Ik hoop dat mensen me als een goede christen zien, niet alleen omdat ik misdienaar ben en regelmatig naar de eucharistieviering ga, maar ook omdat ik goed handel. Ik hoop dat ik zo een impact kan hebben op mensen en dat ze misschien een beetje van Jezus in mij herkennen.”

“Als ik mijn geloof in één woord zou moeten omschrijven, is dat houvast. God is mijn houvast. Ik denk dat het belangrijk is dat iedereen zo'n houvast vindt in zijn leven, of dat nu God, Allah of Boeddha is. Die houvast helpt me om hoop te hebben, bewust te zijn van mijn goede en minder goede kantjes en om positief in het leven te staan.” (Ella Deweerdt)

BINGE-MATERIAAL

Tijdens de zomermaanden hopen we op zon en warmte. Soms moeten we noodgedwongen binnenblijven wegens een fikse regenbui of zelfs extreme hitte. Om je op die binnen-momenten zeker niet te vervelen, hebben we een echte aanrader voor jou! *The Chosen* is een nieuwe serie die het leven van Jezus verfilmt. Regisseur Dallas Jenkins wil met *The Chosen* komaf maken met de 'Hollywood'-versie van Jezus en probeert een meer persoonlijke en intieme blik op zijn leven in beeld te brengen. Doorheen de afleveringen wil Jenkins dat de kijker Jezus ziet “door de ogen van zij die Hem gekend hebben, geleefd hebben met Hem en door Hem geraakt zijn”. Met *The Chosen* wil Jenkins ook trouw blijven aan de evangeliën, hoewel hier en daar wel eens een personage opduikt dat niet voorkomt in die teksten, maar wel bijdraagt aan de Blijde Boodschap van Jezus. Meteen nodigt de regisseur de kijkers uit om niet alleen af te gaan op zijn serie, maar ook de Schrift te lezen.

Nog een leuk weetje: de serie werd volledig gefinancierd met giften van kijkers. Er is geen tussenkomst van grote productiehuizen noch streamingdiensten waardoor de makers veel meer vrijheid hebben. Duizenden mensen hebben voldoende geld gedoneerd om twee seizoenen mogelijk te maken. Momenteel loopt een crowdfunding bezig voor het derde seizoen. En er zijn plannen voor maar liefst zeven seizoenen! Dat maakt *The Chosen* tot een van de grootste *crowdfunded* entertainmentprojecten van de afgelopen jaren. Dankzij die inzameling kan je de serie gratis bekijken op hun website of app! Geen betalend account nodig dus! Kortom, dé ideale tijdsbesteding op een regenachtige zomerdag!

© VidAngel Studios

Je kan *The Chosen* bekijken op de website www.watch.angelstudios.com/thechosen of in de app *The Chosen: Jesus Christ Story* – Watch the TV Show die je terugvindt op Google Play en in de App Store.

READY TO PLAY: WAAR IS BART DE MUS?

Zelfkennis is het begin van alle wijsheid! Daarom is het belangrijk om af en toe even stil te staan bij jouw rol en die van anderen in een (begeleiders-)groep, zeker aan het einde van een werkjaar. Aan de hand van de 'Waar is Bart de Mus'-zoekplaat kan je op verschillende manieren reflecteren over jullie groepsdynamiek en jouw rol in die groep. Zo kan je deze zoekplaat gebruiken als een onderdeel van een teambuilding of als een interessante gespreksmethodiek bij jullie volgende evaluatievergadering. Bij IJD werkten we alvast twee verschillende methodieken met de zoekplaat voor jullie uit. Zoek je eigen plaatsje uit op de plaat of kies een karakter op de tekening dat jouw rol in de groep voorstelt en ga er mee aan de slag met je groep!

© IJD

De zoekplaat en de verschillende methodieken vind je makkelijk terug op www.ijd.be onder 'evaluatiemethodiek: vind jezelf'. Of stuur een e-mail naar ijdantwerpen@ijd.be en je krijgt het nodige materiaal toegezonden.

1. *In Rumst huldigde Ferm-Vosberg-Lazemij – het vroegere KVLV, nog vroeger de Boerinnenbond – met een coronaveilig gebeds- en bezinningsmoment een ‘troostplek’ in. Met zo’n plek wil Ferm dorpsbewoners en voorbijgangers de gelegenheid geven om even in stilte te verwijlen bij Maria, met zowel hun vreugde als hun zorgen en bekommernissen. De troostplek is een nieuw aangelegd bloemenperk, dat door Ferm zal onderhouden worden. Het initiatief kadert in het jaarthema van het brede netwerk Ferm. Het bloemenperk ligt bij het Mariakapelletje dat in 2011 gebouwd werd door toen nog KVLV-Vosberg-Lazemij naar aanleiding van haar honderdjarige bestaan als vereniging. Voorheen was het een eenvoudig boomkapelletje, maar in overleg met de aangrenzende eigenaar kon deze kapel gebouwd worden. De kapel is gelegen halfweg de Doomlaarhei, tussen Vosberg en Lazemij in Rumst.*
2. *Net zoals de horeca zette ook de Kerk haar terrassen buiten, al zat het weer niet altijd mee. In mei mochten geloofsgemeenschappen terug met wat meer samen vieren, zij het buiten. In openlucht mocht er toen gevierd worden met vijftig man, nog steeds met mondmasker en op anderhalve meter afstand. Sommige parochies en pastorale eenheden blonken daarbij uit in creativiteit. De enen zochten een luifel op van een nabijgelegen school, anderen zwaaiden de deuren open en plaatsten een partytent voor de kerk. En wie er niet meer bij kon, zong uit volle borst mee vanonder zijn eigen paraplu. Want opnieuw met velen samen kunnen vieren kan zo’n deugd doen.*
3. *Meer dan 120 jaar toefden ze in elkaars gezelschap. De zusters van het arme Kind Jezus en de glasramen van de vier evangelisten, vervaardigd door Henri Dobbelaere uit Brugge. In het voorjaar namen de zusters afscheid met spijt in het hart, maar trots omdat hun vier evangelisten staan te pronken in het Gruuthuuseum in Brugge, dat vijfhonderd jaar Brugse geschiedenis in beeld brengt. Hoewel ze hun vertrouwde stek in Borsbeek moesten verlaten, zijn ze dus toch een beetje terug thuis. In 1889 kwamen de glasramen naar de kapel van het klooster van de Zusters van het arme Kind Jezus in Borsbeek. Samen met de zusters verhuisden ze in 1991 naar hun nieuwe klooster in Borsbeek, op de hoek van de Jozef Reusenslei en de Akkerdonckstraat. Zuster Daniëlla, provinciale overste van de congregatie, legt uit: “Nu we uit dat klooster vertrokken zijn wegens ouderdom, schonken we de glasramen aan het Gruuthuuseum in Brugge, op voorwaarde dat het museum de kosten op zich nam om ze uit te breken, te vervangen door dubbel glas en te vervoeren naar Brugge.” De zusters mochten de ramen inmiddels al bezoeken in hun nieuwe setting: “Daar schitteren ze nu. Gewoon prachtig! Daar kan iedereen ze bewonderen.”*

© Harry Van Hooydonck

© Vicariaat Kempen

© Zusters van het arme Kind Jezus

WAS JIJ ERBIJ?

© Frank Bahmüller

Heilig en veilig, zeker nu we opnieuw met meer mensen samen mogen vieren, binnen of buiten. Anderhalf jaar geleden haalde het coronavirus ons leven overhoop. Veiligheidsmaatregelen, sociale afstand, handgel ... zijn sindsdien het nieuwe normaal, ook in het kerkelijke landschap. Wijwatervaten blijven onaangeroerd. De tafeltjes met flesjes handontsmetting of dispensers met alcoholgel nemen de plaats in. In de Heilig Hartkerk in Antwerpen dacht men out of the box. Waarom wijwater niet op een veilige manier verdelen via een dispenser?

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

QUARANTAINES

In volle quarantaine kon ik met een goede vriend van me geen tien seconden bellen of we lachten. Om de moed erin te houden en omdat het virus qua besmettelijkheid alleen moet onderdoen voor humor. Er was nog geen vaccin en als je jeuk hebt, moet je krabben eten, maar tegen covid leek nog geen kruid gewassen. Nu, lachen, het ging meer om zich van beiderlei kanten ontwikkelende absurditeiten die crescendo gingen naarmate we vorderden in het gesprek. Hij is tandarts dus zeggen we elkaar altijd wat voor onze bek komt. "Merkwaardig toch dat zo'n virus zich voortdurend aanpast aan een nieuwe omgeving en toch hetzelfde blijft. Er zijn nu al duizenden varianten ... Britse, Zuid-Afrikaanse, Braziliaanse, Indiase, Colombiaanse, Californische, Franse, Filipijnse ... en als altijd loopt België weer achter", grapt hij. "Je aanpassen en tegelijk toch jezelf blijven, van zo'n virus kan de Kerk veel leren. Ik vind dat virologie een plichtvak moet worden in de theologische opleiding", zei ik. "In elk geval zal het aanpassen aan al die coronaregeltjes voor mensen die toch al tweeduizend jaar volgens het boekje leven minder moeilijk zijn dan voor anderen," scherpte hij, "maar hoe gaat het straks verder voor jullie, nu de mensen het voor de tweede keer gewoon worden om weer niet naar de kerk te komen?" "Het gaat prima", zei ik. "Niks dan voordelen

© Ronald Sledsens

› **Ronald Sledsens**

aan corona. Doordat de kappers gesloten zijn, gaat de vergrijzing niet alleen meer over ons!" "Over vergrijzing gesproken," wipte hij verder van hak op tak, "ik stel het me zo voor dat we natuurlijk de geschiedenisboekjes zullen halen en onze achterkleinkinderen, of liever die van mij, op onze schoot zullen zitten en vragen of het moeilijk was in die Grote Plaag van 20-21. Dan zullen we zeggen dat het brutaal was. Om indruk te maken. En natuurlijk in alle talen zwijgen over het feit dat we 's ochtends langer konden blijven liggen, niet in een file hoefden te staan, hele dagen Netflix konden kijken en het eten aan de deur werd gebracht." "Misschien moet jij dan best ook zwijgen over het feit dat jij tegen je vijftigste gehoopt had om *binnen* te zijn, maar jou dat *binnen* toch anders had voorgesteld!" Een seconde stond ie met een mond vol tanden. Maar dat is natuurlijk de droom van iedere tandarts.

Ronald Sledsens

relevant
geloof / kerk / mens / maatschappij

© Ise Van Haast

› *'Handelingen' nodigt ons uit om platgetreden paden te verlaten. Waarom de wereld niet eens verkennen vanop het water? Het biedt een heel ander en verfrissend perspectief. En je komt op plekken die anders onbereikbaar zijn.*

Volgende keer:

**OVEREIND KOMEN
MET PETRUS**

www.relevant-bisdomentwerpen.be

